

ABSTRACTS

[VERSION 1.6 | 2013-10-14]

Högskolepedagogisk konferens i Göteborg
17 oktober 2013

INNEHÅLL

Linda Berg, Elisabeth Björk Brämberg, Margret Lepp, Eva Lidén, Irma Lindström, Helle Wijk, Joakim Öhlén: <i>Hur åstadkommer vi ett delat engagemang mellan akademien och hälso- och sjukvården kring studenternas examensarbeten?</i>	4
Christian Berger: <i>Teaching Self-Driving Vehicle Technology – Transferring Experiences from a Student Competition to a Bachelor Project Course</i>	6
Daniel Brodén: <i>En oundviklig ambivalens? Om pedagogik och jämlikhet i lärarledda grundutbildningsseminarium om skönlitteratur och film</i>	8
Jan Carle, Hans Ekbrand, Andreas Gunnarsson och Maria Jansson: <i>Diskretion och styrning – ett samtal kring styrning av bedömning av examensarbeten</i>	10
Ninni Carlsson: <i>Formativ kursutvärdering: reflektion, dialog och utveckling av lärande</i>	12
Lena Dafgård: <i>Vad betyder begreppet "studentcentrerat" och hur används det?</i>	14
Ylva Donning, Stig Grundvall: <i>Meningsfull pedagogisk kontextualisering – exemplet den fältbaserade socionomutbildningen</i>	16
Anne Farewell: <i>Applying PBL Roles to a Student Laboratory Group: An Experiment</i>	18
Linda Flores Ohlson: <i>Den nätbaserade grundkursen i spanska – en interaktiv och dynamisk kurs med hjälp av GUL</i>	19
Tomas Grysell: <i>Att träna och utmana pedagogisk erfarenhet och kunnande med gestaltande metoder</i>	20
Andreas Gunnarsson, Jan Carle, Hans Ekbrand, Maria Jansson: <i>Distriktsmästerskap i bedömning – en workshop i turneringsform</i>	22
Rachel Hadodo, Ylva Donning, Linda Lane : <i>Participation in higher education for students with disabilities</i>	24
Lars Hansen: <i>Nätbaserad utbildning – evolution eller revolution</i>	25
Eva Hessman och Karin Pettersson: <i>Stöd och samarbete för studenters lärande: UB som pedagogisk partner</i>	26
Elin Johansson, Hans Rystedt, Torben Nordahl-Amorøe och Oskar Lindwall: <i>Pedagogical use of video for feedback and reflection in simulation-based team-training</i>	28
Bengt Kjellén: <i>Learning Analytics – solution or problem?</i>	30

INNEHÅLL

Karin Kjellgren, Patrik Aronsson, Staffan Hägg, Margareta Reis, Gunnar Tobin, Ann Zetterqvist, Shirley Booth: <i>Att förstå och kommunicera läkemedels verkan i utbildning till sjuksköterska och läkare</i>	31
Berit Larsson: <i>Den genusvetenskapliga undervisningens brännpunkt – ett minnesarbete och ett gränsöverskridande</i>	32
Anne-Christine Persson, Christina Bendrik, Ida Blystad, Paul Erixson, Oliver Gimm, Micha Milovanovic: <i>Pedagogiskt utvecklingsarbete för implementation av visualiseringsbordet på Hälsouniversitetet (HU), Linköping och Sahlgrenska Akademin, Göteborg</i>	34
Katarina Plank: <i>"Levande buddhistisk etik" – processutvärdering av en 48-timmars fenomenografisk övning</i>	36
Arne Rosén, Magnus Karlsteen, Jonathan Weidow, Andreas Isacsson, Ingvar Albinsson: <i>Undergraduate research: Laboratory experiments with many variables</i>	38
Karin Rönnerman, Peter Erlandson, Robert Sjöberg, Helena Wallström, Sara Stark, Lena Eckerholm, Mikael R. Karlsson, Lisbeth Gyllander, Jaana Nehez, Anna-Carin Bredmar, Marita Cronqvist, Ilona Rinne, Marie Grice, Carina Pettersson: <i>Doktorander som kreativa brobyggare – samtal om läraryrkets praktik ur ett nordiskt perspektiv</i>	40
Elisabeth Saalman, Tomas Grysell: <i>Att ha en Pedagogisk grundsyn – vad innebär det?</i>	42
Charlott Sellberg, Hans Rystedt, Oskar Lindwall, Olle Lindmark, Johan Hartler, Johan Magnusson, Joakim Dahlman: <i>Träning och bedömning av professionellt agerande i simulatormiljö</i>	44
Maria Sunnerstam, Henric Bagerius, Thommy Eriksson, Torbjörn Fraenckel, Maria Jervelycke Belfrage, Erik Jonasson, Karl Maack, Angela Wulff: <i>IT och lärande – rundabordssamtal kring pedagogiska modeller</i>	46
Birgitta Svensson, Margaretha Häggström: <i>Studentaktiv undervisning – Storyline i lärarutbildningen</i>	48
Mats Wahlqvist, Liisa Carlzon, Anders Ågård, Elisabet Lönnemark, Katarina Jood: <i>Professionell utveckling i läkares grundutbildning. Erfarenheter från ett förändringsprojekt vid läkarprogrammet i Göteborg.</i>	50
Ann Werner: <i>Genusvetenskapens pedagogik och didaktik</i>	53
Christian Wideberg: <i>Studio Criticism in Arts and Crafts, Architecture and Design Education</i>	54

Författare: Linda Berg, Elisabeth Björk Brämberg, Margret Lepp, Eva Lidén,

Irma Lindström, Helle Wijk, Joakim Öhlén

Institution: Vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien

E-post: linda.berg@fhs.gu.se

Nyckelord: action research, the Bologna process, health care improvement,

health professions' education, higher education degree project

Presentationsform: Rundabordssamtal

Hur åstadkommer vi ett delat engagemang mellan akademien och hälso- och sjukvården kring studenternas examensarbeten?

Bakgrund

Professionsutbildningar utmanas av att förena krav på både teoretisk och praktisk kunskapsfördjupning och ge handlingsberedskap för både yrkesverksamhet och vårdutveckling. Detta ställs på sin spets när examensarbeten infördes i en koncentrerad specialistutbildning för sjuksköterskor, ettåriga program på avancerad nivå, som ger behörighet till olika specialistfunktioner och magisterexamen. Hälso- och sjukvården utvecklas snabbt med en ökad mängd av forskningsgenererad kunskap. Det är viktigt att blivande specialister lär sig att kritiskt värdera och använda forskning i praxis i överensstämmelse med målet för högre utbildning att främja forskningsanvändning för vårdens utveckling. Exempelvis är det en självklarhet att vården skall vara av högsta kvalitet, säker och vila på bästa tänkbara vetenskapliga kunskap och praktisk erfarenhet, utförd av kompetenta yrkesutövare. Men detta fordrar strategier och ett nära samarbete mellan akademien och hälso- och sjukvården så att överföring av ny kunskap underlättas.

Specifika frågeställningar

- Hur kan ämnesval till examensarbeten ske i samarbete mellan vård och akademi?
- Hur kan ett upplevt behov av vårdutveckling formuleras i frågeställningar som avses besvaras inom ramen för specialistsjuksköterskors examensarbeten?
- Hur kan ett delat engagemang åstadkommas mellan akademi och hälso- och sjukvård när det gäller handledning av studenter med anknytning till examensarbeten i samband med verksamhetsförlagd utbildning?
- Hur kan resultaten komma hälso- och sjukvården till gagn?

Hur detta har undersökts

Ett samverkansprojekt inrättades mellan fem lärosäten i Sverige i regional samverkan med hälso- och sjukvården med ambitionen att bidra till en pedagogisk utveckling inom specialistutbildningarna. Målsättningen var att utveckla en didaktisk modell för specialistsjuk-

sköterskestudenters examensarbeten på avancerad nivå. Sammanlagt samarbetade arton forskare från de olika lärosätena mellan 2007-2010 i utvecklingen av modellen med syfte att underlätta genomförandet av examensarbeten i specialistsjuksköterskeprogram enligt Bologna-reformen. Projektet genomfördes med ett teorigenererande syfte och designades enligt deltagande aktionsforskning i flera cykler: planering, aktion, observation, reflektion och förnyad planering. Dels genomfördes och utvärderades praktiska försök och dels studerade vi förändringar som initierades lokalt vid respektive lärosäte och samverkande vårdverksamheter. En konstant jämförande analys tillämpades och genomfördes stegvis. De viktigaste resultaten har publicerats enligt referenslistan nedan och kommer att presenteras sammanfattande.

Vad bidraget ska initiera diskussion kring:

- Hur kan de olika behov och förutsättningar som råder mellan akademi och vård vara en positiv utgångspunkt för delat engagemang om studenters examensarbete?
- Hur kan examensarbeten inom högre utbildning utformas så de bidrar till lust och ett meningsfullt lärande för studenten inom ramen för sin specialistutbildning?
- Hur kan den föreslagna didaktiska modellen appliceras i andra yrkesorienterade program?

Referenser

- Öhlén J., Berg L., Björk Brämberg E., Engström Å., German-Millberg L., Höglund I., Jacobsson C., Lepp M., Lidén E., Lindström I., Petzäll K., Söderberg S., Wijk H. (2012) Students' learning as the focus for shared involvement between universities and clinical practice: A didactic model for postgraduate degree projects. *Advances in Health Sciences Education* 17(4), 471-87.
- German-Millberg L., Berg L., Lindström I., Petzäll K., Öhlén J. (2011) Tensions related to implementation of postgraduate degree projects in specialist nursing education. *Nurse Education Today* 31(3), 283-8.
- Wijk H., Öhlén J., Efraimsson E., German Millberg L., Jacobsson C., Söderberg S. et al. (2009) Verksamhetsförlagd utbildning på avancerad nivå - ny utmaning för specialistutbildningar för sjuksköterskor (Clinical education at the second circle – new challenge for specialist nurse educations). *Vård i Norden* 29(4), 41-43.
- German-Millberg L., Berg L., Björk Brämberg E., Nordström G., Öhlén J. Academic learning for specialist nurses: a Grounded Theory study. *Submitted manuscript*.
- Berg L., Björk Brämberg E., Carlström E., Öhlén J. Tensions during a process of change – implementation of the Bologna educational reform in Swedish specialist nursing programmes. *Submitted manuscript*.

Författare: Christian Berger

Institution: University of Gothenburg, Department of Computer Science and Engineering

E-post: christian.berger@gu.se

Nyckelord: Teaching Self-Driving Technology, Student Competition, Transferring Experiences

Presentationsform: Föredragning

Teaching Self-Driving Vehicle Technology – Transferring Experiences from a Student Competition to a Bachelor Project Course

Self-driving vehicles gained recently lots of interest from media due to public demonstrations from the Google self-driving car for example. The technology behind these vehicles consists of sensors like cameras and radars to perceive the traffic around the vehicle, and complex software to process the data from the sensors to derive an intelligent driving decision. Different disciplines like computer scientists, software engineers, electrical engineers, and mechanical engineers need to collaborate during the development of these vehicles. Different strategies to solve engineering problems as well as different “technical languages” spoken by the involved developers are the challenges that need to be overcome by developers.

Since this technology is a “hot topic” for the automotive domain, young engineers need to be educated properly to get integrated quickly in industrial development teams. Thus, the higher education at universities is faced with the question how to organize the education to react on this demand. In Germany, the open student competition “CaroloCup” for the development self-driving miniature vehicles was founded in 2008 – directly after the widely recognized international competition DARPA Urban Challenge for real-scale robot cars. To participate in the student competition, a team of students needs to plan the types and mounting positions of different sensors, discuss about various strategies to intelligently process the perceived data, and test the quality of their miniature vehicle. During the competition, the car needs to follow autonomously white lane markings, detect and behave correctly at intersections, overtake vehicles that block the own lane, and park autonomously on a sideways parking strip.

In the 2013 competition, a team of seven students from the software engineering and management bachelor program, the software

engineering master program, and the computer engineering master program participated for the first time. This was also the first time that a non-German team joined the competition. The students won the first prize in the “CaroloCup Junior Edition” for the University of Gothenburg (videos:

<http://www.youtube.com/watch?v=EHKiC7LieS4>

<http://www.youtube.com/watch?v=OLHiDi3j07w>).

In this paper, we report how we set up this student team and how we organized the education to ensure the participation in this year’s competition. Furthermore, we describe how we transferred the experiences from that endeavour on a larger scale for a subsequent bachelor course with more than 50 students in the software engineering and management program taught in spring 2013. The aspect of sustainability both in the sense of education and also on the teaching infrastructure will be illustrated.

References

[Ber13] C. Berger, “Educational Effect of a Student Competition for Self-Driving Cars on Selected Software Engineering Topics,” in Proceedings of 5th Dagstuhl Workshop MBES 2013, pp. 20-29.

[BMH13] C. Berger, Md Abdullah Al Mamun, J. Hansson, “COTS-Architecture with a Real-Time OS for a Self-Driving Miniature Vehicle,” in Proceedings of the 2nd Workshop on Architecting Safety in Collaborative Mobile Systems (ASCoMS), 2013.

[BCH+13] C. Berger, M. Chaudron, R. Heldal, O. Landsiedel, and E. M. Schiller, “Modelbased, Composable Simulation for the Development of Autonomous Miniature Vehicles,” in Proceedings of the SCS/IEEE Symposium on Theory of Modeling and Simulation, 2013.

Figure 1: Student team participating in the 2013 CaroloCup.

Författare: Daniel Brodén

Institution: Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion

E-post: daniel.broden@gu.se

Presentationsform: Föredragning

En oundviklig ambivalens? Om pedagogik och jämlikhet i lärarledda grundutbildningsseminarium om skönlitteratur och film

Lärarledda studentdiskussioner, eller grundutbildningsseminarium, om skönlitteratur eller film är vanliga i undervisningen på universitetsnivå om litteraturvetenskap och filmvetenskap. Den pedagogiska forskningen på området är dock blygsam. Svenska forskare har främst diskuterat vetenskapliga och estetiska diskurser, som är knutna till momentet.¹ Mindre uppmärksammas är eventuella motstridigheter mellan olika utbildningsmål, motsvarande vad Gert Biesta begreppsliggjort i sin diskussion av kvalificerande, socialiserande, respektive subjektiverande lärandeideal.² Ambitionen med detta papper är att beskriva en möjlig ambivalens i momentet rörande relationen mellan lärare och student i avseende på en motsättning mellan idealet att läraren, å ena sidan, skall skola in i ett vetenskapligt förhållningssätt och studenten, å andra sidan, skall öva upp en självständig analysförmåga av estetiska verk.

Texten betraktar frågan i ljuset av den politiske filosofen Jacques Rancières teoretiserande av ett lärandeideal som utgår från ett långtgående jämlikhetsideal och försvar av den lärande som ett subjekt.³ Rancière har i samma anda utarbetat en estetisk teori, som slår vakt om individens autonomi beträffande estetiska upplevelser.⁴ Dessa teorier sammanstrålar i en principiell kritik av alla strävanden efter att disciplinera den enskilda människans intellektuella aktivitet, eftersom detta begränsar dennes möjligheter att subjektivera sig själv. Följaktligen kommer detta papper att studera forskningsdiskussionen om estetiskt orienterade grundutbildningsseminarium utifrån Rancières teori bygge, som komplicerar synen på lärande i ett formellt undervisningssystem. Poängen är inte att bekräfta dennes radikalt antiauktoritära teori som en normativ måttstock, utan att hålla upp det som en spegel för att påvisa en ambivalens i avseende på lärarens roll som examinator av studentens estetiska meningsskapande.

---

1   Se t ex Thorson (2009)

2   Se Biesta (2009)

3   Rancière (2011)

4   Rancière (2011)

Referenser – ett urval

Bergenmar, Jenny (2010): "Läsningens disciplinering: Om litteratursyn och litteraturundervisning", i TFL, nr 3-4.

Biesta, Gert (2009): "Good Education in an Age of Measurement: On the Need to Reconnect with the Question of Purpose in Education", i *Educational Assessment, Evaluation and Accountability* vol 21, nr 1.

___ (2011a): "Learner, Student, Speaker: Why It Matters How We Call Those We Teach", i M Simons & J Masschelein (red): *Rancière, Public Education and the Taming of Democracy*, London: Wiley-Blackwell.

Braaten, Lars Thomas och Olga Erstad (2000): *Film og pedagogikk: Dialog og refleksjon i møte med film*, Oslo: Norsk filminstitutt.

Rancière, Jacques (2006): *Texter om politik och estetik*, Lund: Propexus.

___ (2011): *The Emancipated Spectator*, London: Verso.

___ (2011): *Den okunnige läraren: Fem lektioner om intellektuell frigörelse*, Göteborg: Daidalos.

Thorson, Staffan (2009): "Att följa den röda tråden!: Om studenters interaktion med prosafiktion", i S Thorson och C Ekholm (red): *Främlingskap och främmandegöring: Förhållningssätt till skönlitteratur i universitetsundervisningen*, Göteborg: Daidalos.

Författare: Jan Carle, Hans Ekbrand, Andreas Gunnarsson och Maria Jansson

Institution: Institutionen för Sociologi och Arbetsvetenskap

E-post: Jan.Carle@socav.gu.se

Nyckelord: Bedömning, examensarbeten, styrning, diskretion, akademisk frihet

Presentationsform: Rundabordssamtal

Diskretion och styrning – ett samtal kring styrning av bedömning av examensarbeten

Syftet med rundabordssamtalet är att diskutera konsekvenserna av en ökad styrning och rutinisering av examination och bedömning inom den akademiska verksamheten. Sker en ökad styrning på bekostnad av viktiga kollegiala värden? Innebär en ökad styrning att den högre utbildningen byråkratiseras? Skapas ett system där den professionella kunskapen kodifieras och i allt högre grad styrs av systemkrav och myndighetsutövande?

Samtalet kommer förhoppningsvis att bli en stimulerande diskussion kring olika aspekter av de professionellas diskretion i förhållande till ökade krav på transparens, mätbarhet och resultatfokusering i kölvattnet av "the audit society". Diskussionen tar sin utgångspunkt i erfarenheter av arbetet med att skapa enhetliga, rättvisa och rättsäkra bedömningar inom ramen för LP01, där ett 30tal institutioner medverkar vid handledning och examination. I syfte att säkra en likvärdig, rättvis och transparent bedömning har kursansvarig institution arbetat fram gemensamma betygskriterier, bedömningssituationer och handläggningsrutiner. Men vad händer i en sådan process med de enskilda institutionernas och bedömarnas ämneskompetenser och specifika perspektiv?

I detta rundabordssamtal bildar dessa processer ramen för en diskussion kring mötet mellan (1) universitetslärares diskretion och professionella kompetens (såsom den formuleras i högskoleförordningen); (2) de krav på styrning som är ett resultat av studenters rättmätiga krav på rättvisa och rättsäkra bedömningar; och (3) de krav på transparens i beslutsfattandet som är en följd av universitetets myndighetsstatus. Samtal sker mellan en erfaren bedömare som har examinerat inom ramen för olika system och styrningsmodeller, en student som själv har erfarenhet av LP01s system och en "expert" på bedömning både i teori och praktik inom högskolevärlden.

Exempel på referenser som används i projektet

Barret, S (2005). "Raters and Examinations", i Alagumailai, S et al (eds.) *Applied Rasch Measurement: A book of Exemplars*, 159-177. Springer.

Berliner, D.C (2004). Describing the Behavior and Documenting the Accomplishment of Expert Teachers", i *Bulletin of Science Technology & Society*, Vol 24, 200- 210.

- Chi, M. T.H (XXXX). "Two Approaches to the Study of Experts' Characteristics, i *The Cambridge Handbook of Expertise and Expert Performance*.
- Crips, V (2007). "Exploring the nature of examiner thinking during the process of examination marking", i *Cambridge Journal of Education*. Vol 38, No 2, K' June 2008, 247-264.
- Gipps, C (1999). Socio-Cultural Aspects of Assessment, i *Review of Research in Education*. Vol 24, pp 355-392.
- Greatorex, J & Bell, J-F (2008). "What makes AS marking reliable? An experiment with some stages from the standardisation process", i *Research in Education* Vol 23, p 333-355.
- Hollbrook, A, Bourke, S, Lovat, T & Dally, K (2004). Qualities and Characteristics in Written Reports of Doctoral Thesis Examiners, i *Australian Journal of Educational & Development Psychology*, Vol 4, pp 126 – 145.
- Holbrook, A, Bourke S, Lovat, T and Dally K (2005). Investigating PhD thesis examination reports, i *International Journal of Educational Research*, 41 (2004) 98-120
- Johnston, S (1997). Examining the examiners: An analysis of examiners reports on doctoral theses, i *Studies in Higher Education*, Vol 22, NO 3 1977, 333-347.
- Kiley, M and Mullins, G (2005). Examining the examiners: How inexperienced examiners approach the assessment of research theses, i *International Journal of Educational Research* 41, (2004) 212-135
- Sankaaran, S Swepson P and Hill G (2005). Do Research Thesis Examiners Need Training? Practitioner Stories, i *The Qualitative Report*. Vol 10 No 4 December 2004. 817-835
- Kiley, M & Mullins, G (2004). Examining the examiners: How inexperienced examiners approach the assessment of research theses i *International Journal of Educational Research*, Vol 41, pp 121 – 135.
- Lundgren, S, Halvarsson, M and Robertsson, B (2007). Quality assessment and comparison of grading between examiners and supervisors of Bachelor these in nursing education, i *Nurse Education Today*. February 2007.
- Sarros, J-C, Willis, R-J, Fisher, R & Storen, A (2005). DBA Examination Procedures and Protocols, i *Journal of Higher Education Policy and management*, Vol 27, No 2, pp 151-172.
- Shepard, L A (2000). The Role of Assessment in a Learning Culture, i *Educational Researcher*, Vol 29, pp 4-14.
- Seymour, D (2005). Learning Outcomes and Assessment: Developing assessment criteria for Masters dissertations, i *Brookes eJournal of Learning and Teaching*. Vol 1, issue 2.
- Shankar, S, Swepson, P & Hill, G (2005). Do Research Thesis Examiners Need Training?: Practitioners Stories, i *The Qualitative Report*, Vol 10, No 4, pp 817-835.
- Trigwell, K, Martin, E, Benjamin, J & Prosser, M (2000). Scholarship of Teaching: a model, i *Higher Education Research & Development*, Vol 19, No 2
- Yourke, M (2010). Summative assessment: dealing with measurement fallacy, i *Studies in Higher Education*, Vol 36No 3, 2011, 251-273.

Författare: Ninni Carlsson

Institution eller motsvarande: PIL-enheten / Socialt arbete

E-post: ninni.carlsson@socwork.gu.se

Nyckelord: formativ kursutvärdering, dialog, lärande

Presentationsform: Workshop

Formativ kursutvärdering: reflektion, dialog och utveckling av lärande

Kursutvärdering som systematisk praktik och forskningsområde har använts sedan början av 1900-talet (Marsh, 1987) för att bedöma hur nöjda studenter är med sina utbildningar och lärare. De genomförs främst med hjälp av enkäter och har de senaste decennierna fått allt större betydelse inom högre utbildning (Clayson 2009; Marsh, 1987; Murray, 1984; Tight, 2010). I Sverige har exempelvis studenters inflytande genom kursutvärdering blivit en lagstadgad rättighet (SFS 1992:1434 & 1993:100). Utvecklingen har skett trots ett forskningsfält som är splittrat av många kontroverser (Clayson, 2005). Underliggande antagande för praxis är att det finns ett positivt samband mellan studenters bedömning av undervisning och deras lärande. Värdeomdömena är tänkta som tillförlitlig källa för kursutveckling. Detta samband har inte kunnat bekräftas, trots ett numera omfattande kunskapsområde. Kursutvärdering är därför inget pålitligt verktyg för kursutveckling till stöd för studenters lärande (ibid.). Studier visar också att de i liten grad används för detta ändamål. Lärares dialog med kollegor verkar ha större betydelse (Murray, 1984; Palermo, 2013). Likaså tyder studier på att studenter är pessimistiska till metoden och hur deras erfarenheter tillvaratas. Kursutvärderingar beskrivs som ett stort problem inom högskolan; ett "måste" i slutet av kurser, med låg svarsfrekvens, utan återkoppling, diskussion eller förändring. Studenter önskar istället ett mera aktivt inflytande genom reflektion och dialog i det pedagogiska upplägget, om deras utbildning och lärande (Freeman & Dobbins, 2013; Leffler, Schaller & Weibull, 2010; Sveriges Förenade Studentkårer, 2013). I denna workshop arbetar vi med kursutvärdering på ett sådant sätt. Workshopen bygger på en litteraturstudie (Carlsson 2012), och ett utvecklingsprojekt i PIL om formativ utvärdering i kurser (Carlsson, kommande). Begreppet knyter här an till Scriven (1968, 1991) och Bloom, Hastings och Madaus (1971) och innebär en studentcentrerad (Prosser & Trigwell, 1997; Trigwell, Prosser & Waterhouse, 1999) utvärdering (Mathison, 2007:140; Scriven 1991:139ff) under pågående kurs, med finjusteringar av kursupplägg för att öka möjligheterna att nå kursens lärandemål. Studenter och lärare undersöker tillsammans var studenterna befinner sig i lärandeprocessen, och för dialoger om aktiviteter och material som de kan använda för att stödja denna (Carlsson, kommande). I workshopen skraddarsyr vi en övning från handboken *Classroom Assessment Techniques* (Angelo & Cross, 1993), efter våra olika discipliner, kurser och lärandemål. Övningen är vald för att möta de allt större krav som idag ställs på universiteten att inkludera studenters varierande erfarenheter och tolkningar, och innebär att lärare och studenter tillsammans undersöker de förförståelser som studenterna bär med in i en kurs. OBS! Ta med en kursplan!

Referenser

- Angelo, Thomas A., & Cross, Patricia K. (1993). *Classroom Assessment Techniques. A Handbook for College Teachers, 2nd Ed.* San Francisco: Jossey-Bass.
- Bloom, B. S., Hastings, T. J. & Madaus, G. F. (1971). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning.* New York: McGraw-Hill.
- Carlsson, Ninni (kommande). *Formativ Kursutvärdering. Ett högskolepedagogiskt utvecklingsprojekt vid Göteborgs universitet.* PIL-Rapport 2013:XX. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Carlsson, Ninni (2012). Formativ kursutvärdering i högre utbildning. En studie av begreppet och dess tillämpning. NU2012. Gränslöst lärande. Göteborg 17-19 oktober 2012. Konferenscatalog (ss. 168-169).
<http://www.nu2012.se/konferensbidrag.shtml>
- Clayson, Dennis E. (2009). Student Evaluations of Teaching: Are They Related to What Students Learn?: A Meta-Analysis and Review of the Literature. *Journal of Marketing Education*, 31:16, 16-30.
- Freeman, Rebecca & Dobbins, Kerry (2013). Are we serious about enhancing courses? Using the principles of assessment for learning to enhance course evaluation. *Assessment in Evaluation in Higher Education*, 38:2, 142-151.
- Leffler, Marianne, Schaller, Joseph & Weibull, Lennart (2010). *Göteborgs universitets Studentbarometer 2010. Resultat från en undersökning av studenternas arbetsmiljö.* Göteborg: Göteborgs universitet.
Hämtat från www.arbetsmiljo.gu.se/sam/arbetsmiljoundersokningar/
- Marsh, H.W. (1987). Students' evaluations of University teaching: Research findings, methodological issues, and directions for future research. *International Journal of Educational Research*, 11, 253-388.
- Mathison, Sandra (2007, Red.) *Encyclopedia of Evaluation.* SAGE Knowledge.
Hämtad från: <http://knowledge.sagepub.com.ezproxy.ub.gu.se/view/evaluation/SAGE.xml> den 30 augusti 2013
- Murray, Harry G. (1984). The Impact of Formative and Summative evaluation of Teaching in North American Universities. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 9:2, 117-132.
- Palermo, Josephine (2013). Linking student evaluations to institutional goals: a change story. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 38:2, 211-223.
- Prosser, Michael & Trigwell, Keith (1997) Relations between perceptions of teaching environment and approaches to teaching. *British Journal of Educational Psychology*, 67, 25-35.
- SFS 1992:1434. Högskolelagen. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtad från:
<http://www.hsv.se/reglerochtillsyn/lagarochregler/hogskolelagen.4.539a949110f3d5914ec800062716.html> den 18 november 2012.
- SFS 1993:100. Högskoleförordningen. Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hämtad från:
<http://www.hsv.se/reglerochtillsyn/lagarochregler/hogskoleforordningen.4.539a949110f3d5914ec800063912.html> den 18 november 2012.
- Scriven, Michael. (1968) *The methodology of evaluation. 2nd printing.* I: Tyler, W. Ralph, Gagné, M. Robert & Scriven, Michael. (Red.) *AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation, 1.* Chicago: Rand McNally & Company.
- Scriven, Michael. (1991) *Evaluation Thesaurus. 4th Ed.* London: SAGE.
- Sveriges Förenade Studentkårer (2013) Studentens lärande i centrum. SFS om pedagogik i högskolan. Dnr: PU1-1/1213. Stockholm. Hämtad från:
http://www.sfs.se/sites/default/files/sfs_rapport_studentens_larande_i_centrum_kvalitet_ur_ett_studentperspektiv.pdf
- Tight, M. (2010). *Researching Higher Education.* Maidenhead: Open University Press.
- Trigwell, Keith, Prosser, Michael & Waterhouse, Fiona (1999) Relations between teachers' approaches to teaching and students' approaches to learning. *Higher Education*, 37, 57-70.

Författare: Lena Dafgård

Institution eller motsvarande: PIL-enheten

E-post: lena.dafgard@gu.se

Nyckelord: studentcentrerat, högskolepedagogik, högre utbildning

Presentationsform: Rundabordssamtal

Vad betyder begreppet "studentcentrerat" och hur används det?

Begreppet "studentcentrerat" används i olika akademiska situationer med skilda betydelser, vilket innebär risk för missförstånd och feltolkningar i så väl ord som handling. Syftet med detta textunderlag är att belysa och diskutera; hur begreppet används samt hur en tydligare begreppsanvändning kan utformas. Följande exempel på aspekter av "studentcentrerat" utgör en utgångspunkt för frågorna: I vilka betydelser används begreppet "studentcentrerat" och hur omsätts betydelserna i handling?

Administrativ aspekt - styrdokument

Bolognaprocessen har medfört ett skifte av fokus i kursplanerna - från att sätta läraren och undervisningen i centrum - till en tydligare inriktning mot lärande och studentens möjlighet att ta en aktivare roll. I detta sammanhang används begreppet "studentcentrerat" perspektiv. Ett exempel på detta finns i en av PIL:s kursplaner, där följande skrivning finns: "Kursen introducerar det studentcentrerade perspektivet och tankar bakom konstruktiv länkning mellan mål, undervisning och examination.", (s. 1). Ett annat exempel på hur "studentcentrerat" används finns i de nya studiereglerna vid Göteborgs universitet, där följande uttrycks: "Reglerna ska tolkas och användas utifrån ett studentcentrerat perspektiv, ..." (s. 1). Detta förklaras på följande sätt: "Det studentcentrerade perspektivet innebär att tolkningar främst ska beakta studenternas intressen av att bedriva effektiva studier." Exempel på sådana situationer är genomförande av omexaminationer och anonyma examinationer, dvs. aspekter av mer administrativ karaktär.

Didaktisk aspekt

Det finns även en didaktisk aspekt på "studentcentrerat" med ursprung i konstruktivismen, där tolkningen är inriktad mot hur kunskap bildas. Två olika modeller för undervisning ställs mot varandra: den "lärarcentrerade" och den "studentcentrerade". Här avses en förflyttning i fokus; från att lärarens undervisning står i centrum till att studenternas aktiva deltagande i lärprocessen blir centralt. Den stora variationen mellan studenternas bakgrund, kultur, studievana, motivation, kunskapsnivå etc. medför också att krav ställs på att läraren kan erbjuda olika undervisningsformer för att stödja så många lärstilar, lärstrategier och olika preferenser som möjligt.

Forskningsbaserade aspekter

Forskning visar att "lärarcentrerat" och "studentcentrerat" lärande inte bör ses som motsatser utan som nära relaterade dimensioner. Vilken typ av lärande som ger bäst resultat varierar mellan olika studier. För många studenter är begreppet "studentcentrerat" lärande okänt och deras uppfattning om vad det betyder varierar därför. Även om studenter ofta ser fördelar med "studentcentrerat" lärande, finns det forskning som visar att vissa känner oro för att det kan innebära att de lämnas utan struktur och stöd i lärandeprocessen.

Att diskutera

Hur tolkar deltagarna begreppet "studentcentrerat" och vilka erfarenheter har deltagarna av hur det används? Hur kan en tydligare begreppsanvändning utformas?

Referenser

- Baeten, M., Kyndt, E., Struyven, K., & Dochy, F. (2010). Using student-centred learning environments to stimulate deep approaches to learning: Factors encouraging or discouraging their effectiveness. *Educational Research Review*, 5(3), 243-260. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.edurev.2010.06.001> (hämtad 2013-09-12).
- Bowden, J. A., & Marton, F. (2004). *The university of learning : [beyond quality and competence]*. London: Routledge.
- Elen, J., Clarebout, G., Léonard, R., & Lowyck, J. (2007). Student-centred and teacher-centred learning environments: what students think. *Teaching in Higher Education*, 12(1), 105-117. doi: 10.1080/13562510601102339 (hämtad 2013-09-12).
- Fry, H., Ketteridge, S., & Marshall, S. (2003). *A handbook for teaching & learning in higher education : enhancing academic practice*. London: Kogan Page.
- Göteborgs universitet (2013). Lokala studieregler vid Göteborgs universitet. (5 sidor) www.styrdokument.adm.gu.se (hämtad 2013-08-23).
- Göteborgs universitet (2013). Kursplan. HPE101, Behörighetsgivande högskolepedagogik 1: Baskurs, 5,0 högskolepoäng. Teaching and Learning in Higher Education 1. <https://gul.gu.se/courseid/57948/content.do?id=23927592> (hämtad 2013-08-23).
- Karseth, B. Curriculum restructuring in higher education after the Bologna process: A new pedagogic regime? *Revista Española de Educación Comparada*, 12 ss. 255-284. http://www.uned.es/reec/pdfs/12-2006/10_karseth.pdf (hämtad 2013-09-13).
- Lea, S. J., Stephenson, D., & Troy, J. (2003). Higher Education Students' Attitudes to Student-centred Learning: beyond 'educational bulimia'? *Studies in Higher Education*, 28(3), 321-334. (hämtad 2013-09-13).

Författare: Ylva Donning, Stig Grundvall

Institution: Institutionen för socialt arbete

E-post: ylva.donning@socwork.gu.se

Nyckelord: läraktiviteter, reflektion, kontextualisering, känsla av sammanhang

Presentationsform: Rundabordsamtal

Meningsfull pedagogisk kontextualisering – exemplet den fältbaserade socionomutbildningen

Hösten 2006 startade ett unikt trepartsarbete mellan Göteborgs universitet, Göteborgs Stad Biskopsgården och Bräcke Diakoni kring en fältbaserad socionomutbildning. Från yrkesfältets sida, ville man få mera anställningsbara socionomer. Som universitetslärare var våra utgångspunkter något annorlunda. Vi såg nya möjligheter i att förankra det sociala arbetets teorier och begrepp i en meningsfull kontext

Kunskap är alltid beroende av i vilken kontext den uppstår. I en campuscentrerad utbildning är studenten hänvisad till sin egen förmåga att knäcka koden för kunskapsinhämtandet. Vår form av kontextualisering går ut på att skapa betydelsefulla sammanhang kring studenten. De sammanhang som vi betonar finns i olika trepartskonstellationer:

1. Universitet, socialtjänst och ideella organisationer (NGO)
2. Lärare, mentor och studentgrupp
3. Utbildning, yrkesfält och lokalsamhälle

Vår pedagogik utgår från att studenten exponeras för kulturell mångfald som representeras av lokalsamhälle, en differentierad studentgrupp, yrkesfält samt den akademiska kulturens olika framträdelseformer. Deltagande och reflektion finns i ett dialektiskt förhållande. I princip startar reflekterandet dag ett då studenten i dagboksform ombeds börja formulera sina, till utbildningen kopplade, erfarenheter i skrift. Mentorskapet och studentens egna dagboksreflektioner blir en väg till djupare förståelse av det sociala arbetets teori och praktik.

Meningsfullheten växer också fram i att grupparbeten, rapportskrivande och presentationer utförs och examineras i ett sammanhang där öppenheten prioriteras. Det innebär att uppgifter som ges helst skall vara betydelsefulla, inte bara som en akademisk prestation, utan i ett större sammanhang t.ex. i förhållande till boende i stadsdelen eller till socialarbetarens vardag. Utgångspunkten har varit att ge studenterna en känsla av sammanhang för att bättre kunna förhålla sig till lärandemål och pedagogiska utmaningar. Ju mer studenterna litar på att kontexten inom socialt arbete går att begripa och att akademiska uppgifter känns meningsfulla, desto bättre förutsättningar för en positiv lärandemiljö.

Vi vill med detta avstamp bjuda in till ett rundabordsamtal för utbyte av tankar, idéer och erfarenheter kring pedagogisk kontextualisering och integrering av teori och praktik. Vi vill

också diskutera hur meningsfull pedagogisk kontextualisering kan skapa en gemensam grund för både lärare och studenter. De centrala frågeställningarna som kommer att tas upp är: Hur kan en utbildning berikas med alternativa läraaktiviteter utan att hota de mer fasta strukturer som kännetecknar ett universitet? Hur skall studenternas delaktighet och närhet till lärare och yrkesverksamma från fältet kunna kombineras med rättssäkerhet och kvalitet? Hur skall man kunna konstruktivt länka praktiska moment, färdigheter, etiska förhållningssätt och andra integrativa moment till kursmål och flergradig betygsskala?

Litteratur

Anastas, Jeane W. (2010) *Teaching in social work – an educator´s guide to Theory and Practice*. New York: Columbia University Press

Antonovsky, A. (1991) *Hälsans mysterium*. Köping: Natur och kultur

Elmgren, M & Henriksson A-S 2010. *Universitetspedagogik*. Stockholm: Norstedt

Johnson, Elaine B. (2002) *Contextual Teaching and Learnin*. Thousand Oaks, California: Corwin Press

Molander, Bengt (1992) *Kunskap i handling*. Göteborg: Daidalos

Författare: Anne Farewell

Institution: Institution of Chemistry and Molecular Biology

E-post: anne.farewell@cmb.gu.se

Nyckelord: PBL, laboratories

Presentationsform: Föredragning

Applying PBL Roles to a Student Laboratory Group: An Experiment

Traditional laboratories in natural sciences are generally done in a tightly controlled way, where students follow a 'cookbook' lab manual and have little input into their experiments. In addition, the students generally work in pairs or even larger groups. There is little attempt to ensure that all group members contribute equally in the lab.

Inquiry based labs introduce a measure of independence, including training in experimental design and data analysis in addition to methodology. These labs are expected to train student much better for future research and increase student learning and interest in the topic. For more than 10 years, I have organized a Master's level laboratory to accompany a course in microbiology. We have been successful in using inquiry based approaches to create a memorable laboratory experience which has been highly rated by the students. This is a project based lab that runs 8 weeks at 20 hours/week.

Since the students work in pairs or groups of 3 in this laboratory, there has been a concern, based on informal observation, that some students in some groups contribute very little or that a more dominant group member decreases the motivation of the other student(s) in the group. This leads to some students getting a less satisfying learning experience in the laboratory. In addition, since large group collaborations are becoming the norm in scientific research, it is thus very advantageous for our students to become skilled in group related activities such as negotiation, responsibility and organization.

In 2013, I introduced a new group structure to the laboratory and surveyed the students and lab assistants to determine if this structure was a positive one especially with regard to these group skills. To do this, I borrowed an idea from classic Problem Based Learning approaches. I assigned specific, well defined roles to these students: Group Leader, Secretary and Lab Worker. Students in all roles contributed toward the actual lab work. These roles were rotated each week, such that the leader in week 1 became a worker in week 2. Following the course, I surveyed the students and lab assistants regarding their experiences.

Overall, the students and assistants were positive toward the experience, and some of the comments indicate the students did begin to think about the importance of group dynamics. It was less clear whether the students felt a greater sense of responsibility or ownership for their work (and learning).

Författare: Linda Flores Ohlson
Institution: Språk och Litteraturer
E-post: linda.flores@sprak.gu.se
Nyckelord: Online undervisning, spanska, grundkurs
Presentationsform: Föredragning

Den nätbaserade grundkursen i spanska – en interaktiv och dynamisk kurs med hjälp av GUL

I *Lärande på hög nivå* (2006) väger Hedin råden: uppmuntra till studentaktivitet, stimulera till förståelse, examinera kritiskt tänkande och ge nyanserad återkoppling. HT2013 startade den nätbaserade grundkursen i spanska för andra gången. Jag presenterar kursen och diskuterar kring hur vi försökt följa Hedins råd, t.ex. genom en webquest där studenten får arbeta kring ett tema och examineras på följande sätt: muntlig grupppresentation av ett televisonsreportage, individuell skriftlig inlämningsuppgift på en dikt, skriftlig gruppinlämning i form av filmanalys och skriftlig gruppinlämning samt muntlig presentation av en roman. Vi använder Adobe Connect och utnyttjar funktioner i GUL såsom projektgrupper, chat och diskussionsforum för att underlätta distansstudenternas samarbete. Hedin (2006:23) påpekar att det för "många lärare är [...] naturligt att vilja utgå från sina studenter då de lägger upp sin undervisning", men ställer samtidigt frågan "hur gör lärare då studentgruppen är mycket heterogen och olika studenter har olika behov?" I studentgruppen finns de som endast läst spanska på gymnasiet och aldrig vistats i ett spansktalande land och modersmålstalare i spanska. Vi arbetar med extramaterial och frivilliga uppgifter. Målet med dessa är att de svagare studenterna skall kunna förbereda sig inför de betygsgrundande uppgifterna. Även här uppmuntras till samarbete då studenterna delas in i projektgrupper och har en sida i GUL där de arbetar gemensamt. Grammatikuppgifter för studenter med spanska som modersmål finns även tillgängliga.

Hedin (2006:65) understryker att "kunskap [...] går [inte] att överföra direkt från en lärare till en student. I stället krävs det att studenten utifrån sina förkunskaper aktivt bearbetar och införlivar det nya i sin egen tankestruktur." När vi utvecklade den nätbaserade grundkursen i spanska var vi eniga om att kursen inte fick bli likt en gammal korrespondenskurs utan att studenterna skulle hållas aktiva under hela kursens gång och att de skulle uppmuntras att samarbeta med sina kurskamrater. Vi stävar att uppnå detta genom kontinuerlig återkoppling och examination istället för sluttentamen, både obligatoriska och frivilliga grupparbeten, uppgifter där studenterna förväntas kommentera och rätta varandra och analytiskt tänkande. En negativ erfarenhet från första gången kursen gick var att ett mycket stort antal studenter hoppade av efter några veckor då de insåg att nivån var för hög eller att de inte hann med distansstudierna bredvid andra åtaganden. Inför HT2013 har försökt förebygga detta genom ett diagnostiskt test, understrykande av vad det innebär att läsa på 50% i introduktionsfilmen, möjligheten att läsa på 25%, introduktionsmöten i Adobe Connect och tre veckors introduktion innan kursstart.

Författare: Tomas Grysell
Institution/motsvarande: PIL-enheten
E-post: tomas.grysell@gu.se
Presentationsform: Workshop

**Detta bidrag
har tyvärr utgått
ur konferensen**

Att träna och utmana pedagogisk erfarenhet och kunnande med gestaltande metoder

Sedan ett antal år tillbaka har Universitetspedagogiskt centrum (UPC) vid Umeå universitet erbjudit och gett kurser i PBL och Casemetodik för sina universitetslärare. I beskrivningen av kursen framgår bl.a. att syftet med kursen är att deltagarna ska kunna utveckla sin handlingsberedskap och bedriva studerandeaktiv undervisning. Som ett av flera pedagogiska verktyg utvecklades två olika forumspel (Winka & Grysell, 2010; 2011). I det ena spelet får deltagarna möjlighet till att pröva att leda en basgrupp med studenter, som minst sagt inte är samarbetsvilliga, och i det andra spelet får deltagarna regissera en grupp av studenter med en lärare som inte kan sägas vara metodiken trogen. På så sätt har en upplevelseinriktad metod kommit att användas för att illustrera och problematisera de båda studerandeaktiva formerna. Än i dag används samma metodik för att ge deltagarna en möjlig, om än fingerad, praktik för en djupare förståelse av betydelsen över handledarrollen och dess utveckling för denna specifika pedagogiska praktik. På motsvarande sätt, genom inspiration från en kurs i muntlig kommunikation, har vi till den universitetspedagogiska grundkursen vid Uppsala universitet utvecklat metoder för att skapa förståelse och tolkningsramar genom gestaltning för föreläsningsformen. Det är i korthet bakgrunden till att jag börjat tillämpa metoderna själv inom den högre utbildningen.

I båda exemplen, från UPC och PU ovan, har kursdeltagarna visat sig vara mycket entusiastiska och nöjda med de gestaltande inslagen, genom vad som bl.a. går att utläsa av kursvärderingarna. Det har bidragit till en ökad medvetenhet hos kursdeltagarna om betydelsen över den samverkan och interaktion mellan lärare, handledare och studenter som de olika pedagogiska praktikerna frammanar och bygger på. I verkstaden demonstreras därför forumspel och forumrollspel i undervisningen med en efterföljande diskussion och reflektion om fördelar, möjligheter men också de fällor man kan hamna genom tillämpningen av dessa upplevelseinriktade pedagogiska metoderna. Metoderna kan sägas vara särskilt tillämpliga för olika yrkesinriktade studerandegrupper.

I denna verkstad får deltagarna en unik möjlighet till att själva uppleva det dynamiska och pedagogiska med att använda gestaltande metoder som forumspel och forumrollspel för att demonstrera, problematisera och skapa förståelse om hur de kan användas som pedagogiska metoder och verktyg inom högskola och universitet.

Referenser

- Grysell, T. & Winka, K. (red.). (2010). *Gestaltandets utmaningar – forumspel och lärande*. Studentlitteratur: Lund.
- Winka, K. & Grysell, T. (2011). Communal Roleplay: Using Drama to Improve Supervision. In Nygaard, C., Courtney, N. & Holtham, C. (ed.) (2011). *Beyond Transmission – Innovations in University Teaching. The Learning in Higher Education Series*. Libri Publishing: Oxfordshire

Författare: Andreas Gunnarsson, Jan Carle, Hans Ekbrand, Maria Jansson

Institution: Institutionen för sociologi och arbetsvetenskap

E-post: andreas.gunnarsson@gu.se

Presentationsform: Workshop

Distriktsmästerskap i bedömning – en workshop i turneringsform

Att göra bedömningar är en central del av universitetslärares arbete och den uppgift där kombinationen av myndighetsutövning och professionellt omdöme blir som allra tydligast. Under senare år kan man se att fokus i bedömningsfrågor förflyttats, från den enskilda bedömningens kvalitet till de gemensamma rutinernas genomskinlighet och likvärdighet. Rättmätiga krav på en likvärdig och rättvis bedömning har lett till mer standardiserade rutiner för bedömning och, kanske allra främst, dokumentation av bedömning. I ett projekt finansierat av VR/UVK har frågor om bedömning som en konfliktyta mellan central styrning och professionell diskretion, mellan genomskinlighet och expertis, undersökts genom en omfattande analys av bedömningsprotokoll skrivna för examensuppsatser vid lärarutbildningen i Göteborg. Centralt för projektet har varit att försöka närma sig bedömningsprotokollen som spår från eller försök till artikulering av examinatorernas bedömningar. Det har varit viktigt att försöka förstå hur examinatorerna argumenterar och vad de skriver i protokollen för att få en inblick i hur bedömningar beskrivs och kommuniceras i praktiken.

I den här workshopen vill vi lyfta och diskutera frågan om vad en bedömning är och hur den kan kommuniceras genom att deltagarna i mindre grupper väljer ut och motiverar sina favoritbedömningar ur ett urval från vårt material. Efter en kortare introduktion till frågan kommer ett antal äldre och anonymiserade examinationsprotokoll att tävla om titeln "Bästa bedömning" i en turnering där deltagarna diskuterar sig fram till vilket protokoll som är bäst och motiverar sitt val på ett scorecard. I slutändan kommer de olika motiveringarna och argumenten till varför olika protokoll är bättre än andra som framkommit under gruppdiskussionerna att lyftas gemensamt och en vinnarbedömning att koras.

Syftet med formatet är att få till stånd en diskussion om vad som kännetecknar en god bedömning. Då deltagarna väljer sina favoritprotokoll måste de också sinsemellan komma överens om varför en bedömning är att föredra framför en annan. Vår förhoppning är att detta kommer att leda till en rolig och livlig diskussion, men också att de val och motiveringar deltagarna gör kommer att visa på olika sätt att se på bedömning. På så sätt kommer tävlingen att utgöra grunden för en mer principiell diskussion om hur vi skulle kunna utforma och utveckla våra bedömningsrutiner.

Referenser

Power, Michael (1997): *The Audit Society: Rituals of Verification*, Oxford: Oxford University Press

Rowntree, Derek (1977/1987): *Assessing students: How shall we know them?*, London and New York: Routledge.

Författare: Rachel Hadodo, Ylva Donning, Linda Lane

Institution: Institutionen för socialt arbete

E-post: Linda.Lane@socwork.gu.se

Nyckelord: students with disabilities, Higher Education, learning, academic support

Presentationsform: Föredragning

Participation in higher education for students with disabilities

The aim of our presentation is to discuss how Higher Education (HE) can be more inclusive of students with disabilities. The literature shows that a great deal of information on procedures and practices has been produced for the benefit of HE institutions to help them take into account the needs of students with disabilities. However, little information has been solicited from students themselves. As part of a larger EU-project, we surveyed a convenience sample of 58 University of Gothenburg students with disabilities. The aim of the survey was to find out which needs required fulfillment in order for them to participate fully in higher education. Our goals were: to learn more about what it means to be a student with disability; and to use this knowledge in our project to suggest new ideas and methods for how higher education institutions can be more inclusive of the needs of all students when developing pedagogical methods and support systems. Thus far, results from the survey show that students with disabilities express a variety of needs and concerns that can be categorized into four broad but distinct areas: 1) access to information both before entering higher education as well as whilst in higher education; 2) pedagogical, physical, technical and social support; 3) accessibility within the physical environment; and 4) attitudes, assumptions about disabilities. These results suggest that attention should be paid to equality of opportunity and inclusive actions to assure that the needs and experiences students with disabilities are taken into account in HE policy and practice. With this report we hope to engage the broader academic community – teachers, administrative and support staff as well as university leadership in a conversation on these issues.

The report was produced as part of European Action on Disability in Higher Education (EADHE), a 2-year, 6-country, EU financed project within the ERASMUS Lifelong Learning Programme.

Författare: Lars Hansen
Institution/motsvarande: Universitetsledningens stab
E-post: lars.hansen@gu.se
Nyckelord: Nätbaserad utbildning, MOOC
Presentationsform: Föredragning

**Detta bidrag
har tyvärr utgått
ur konferensen**

Nätbaserad utbildning – evolution eller revolution

Antalet distansstudenter har fyrdubblats de senaste tio åren. Hösten 2011 studerade nästan en femtedel av alla svenska studenter enbart på distans. Distansutbildning är dock fortfarande i stor utsträckning en variant av ordinarie utbildning som kompletterar denna. Nätbaserad utbildning är – oavsett om den sker på distans eller inte – en utbildningsform som försöker att använda den nya teknikens möjligheter till att utveckla lärandet.

Under det senaste året har det debatterats flitigt – både i Sverige och utomlands – om hur stor inverkan olika slags nätbaserad utbildning kommer att få på högre utbildning i allmänhet. Bakgrunden till denna debatt är genomslaget för öppna nätkurser, MOOC (Massive Open Online Courses), som under 2012 etablerades på allvar med kurser från ett antal framstående lärosäten i USA som dragplåster, där vissa kurser har samlat över 100 000 deltagare. Huruvida MOOC står för något kvalitativt nytt i utbildningssammanhang finns det olika uppfattningar om, men det slående med dem är dels deras omfattning, dels öppenheten.

Det finns nu de som menar att vi står inför en omfattande revolution som kommer att förändra den högre utbildningen i grunden. På andra sidan av debattskalan finns de som anser att nätbaserad utbildning aldrig kommer att kunna konkurrera med den traditionella utbildningsmodellen. I mellanpositionen befinner sig de som menar att nätbaserad utbildning dels kan komplettera det vanliga utbildningsutbudet, dels förändra den nuvarande pedagogiska modellen. Tanken med det senare är att det med dagens teknik och tillgång till s.k. Open Educational Resources (OER) är möjligt att i stor utsträckning avskaffa (stor)föreläsningarna. I stället ska lärarresurserna i högre grad läggas på seminarier där det finns möjlighet att i detalj diskutera mer komplexa frågeställningar.

I min presentation kommer jag att diskutera nätbaserad utbildning både ur evolutionära och revolutionära aspekter. Ur ett evolutionärt perspektiv är nätbaserad utbildning inget annat än ett sätt att göra dagens högre utbildning mer tillgänglig med hjälp av olika slags IT-verktyg (dvs. en utveckling av dagens distansutbildning). Ett revolutionärt perspektiv på nätbaserad utbildning innebär däremot att denna utbildningsform på sikt kommer att radikalt förändra dagens högre utbildning. Tekniken kommer att göra det möjligt att genomföra utbildning med minst lika god kvalitet som vanlig campusutbildning. Den mest märkbara konsekvensen av denna revolution är – enligt många debattörer – att en mängd universitet kommer att slås ut.

Författare: Eva Hessman och Karin Pettersson

Institution: Göteborgs universitetsbibliotek

E-post: eva.hessman@gu.se

Nyckelord: informationskompetens, samarbete

Presentationsform: Föredragning

Stöd och samarbete för studenters lärande: UB som pedagogisk partner

Inledning

Vi bjuder in till en diskussion om UB:s roll som pedagogiskt stöd för studenterna på GU, både i form av klassrumsundervisning men även i form av olika webbstöd.

Bakgrund

UB:s undervisning, lärandestöd och webbresurser syftar samtliga till att ge en god gemensam kunskapsgrund för alla GU:s studenter vad gäller informationssökning och informationshantering. Vi strävar efter, att tillsammans med institutionerna, uppfylla Högskolelagens mål vad gäller studenternas förmåga att söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå samt att följa kunskapsutvecklingen inom sina ämnesområden (1992:1434, 1 kap, §§ 8-9).

Frågeställning

Hur kan vi tillsammans arbeta för att stärka studenternas informationskompetens? Informationskompetens definieras som förmågan att självständigt kunna söka fram, kritiskt granska och använda information. En kompetens med central betydelse för kunskapsinhämtning och lärande. Målsättningen med UB:s undervisning är att stärka studentens färdigheter under studietiden och att bidra till färdigheter som kan tillämpas i yrkesliv och livslångt lärande.

Om UB:s kurser

UB:s kursinslag följer en progressionstanke där studenten både genom den återkommande undervisningen i informationssökning samt genom den ökade ämneskunskapen inom sitt fält utvecklar ett alltmer självständigt och medvetet förhållningssätt till informationssökning och -hantering.

Vårt mål är att integrera och ämnesanpassa våra kursinslag med institutionernas kurser och program. Våra egna erfarenheter och forskning inom fältet pekar på vikten av att undervisningen kommer in i rätt sammanhang och är kontextbunden (Gunn, Hearne, & Sibthorpe, 2011; Lupton & Bruce, 2010). Detta förutsätter ett välfungerande samarbete med kursansvariga lärare.

Exempel på webbaserat stöd

Vi kommer visa delar av de webbaserade stöd som UB erbjuder både lärare och studenter:

Webbaserade kurser i GUL för olika utbildningsprogram

Webbkursen Söka & värdera för nya studenter (<http://www.ub.gu.se/webbkurs/>)

Att söka och skriva (<http://www.ub.gu.se/skriva/>)

Ämnesguide i högskolepedagogik (<http://libguides.ub.gu.se/HPE>)

Ämnesguider (<http://libguides.ub.gu.se/>)

Exempel på samarbete

Vi kommer att lyfta fram några goda exempel på samarbete och berätta hur man kan arbeta med att integrera och ämnesanpassa UB:s kurstillfällen i informationskompetens på program respektive kursnivå.

Diskussion

Välkommen att diskutera former för stöd, former för samarbete och former för undervisning.

Vi ger dig även tips på resurser, metoder och övningar för att du själv ska kunna arbeta med att stärka dina studenters informationskompetens.

Referenser

Gunn, C., Hearne, S., & Sibthorpe, J. (2011). Right from the Start: A Rationale for Embedding Academic Literacy Skills in University Courses. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 8(1), 6.

Lupton, M., & Bruce, C. S. (2010). Windows on information literacy worlds: Generic, situated and transformative perspectives. In *Practising information literacy: Bringing theories of learning, practice and information literacy together* (s. 4-27). Wagga Wagga, N.S.W.: Centre for Information Studies, Charles Sturt University.

Författare: Elin Johansson, Hans Rystedt, Torben Nordahl-Amorøe och Oskar Lindwall

Institution: Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande (IPKL)

E-post: elin.johansson@ped.gu.se

Nyckelord: simulering, debriefing, videofeedback, instruktion, reflektion

Presentationsform: Föredragning

Pedagogical use of video for feedback and reflection in simulation-based team-training

Within the educational sciences, the use of video in providing feedback on student performance has been investigated in several research studies. The current study aligns to this interest and investigates how video recordings of simulation scenarios are used as basis for feedback and reflection in healthcare education. The data corpus consists of forty video recorded simulation sessions that were part of a team training of medical and nursing students. The sessions were designed to provide opportunities for joint team training in order to develop competencies for interprofessional collaboration.

The use of simulations for team training of health care students and professionals has a long tradition. A common assumption is that facilitated feedback discussions (debriefings) are critical for positive learning outcomes to occur. Whether and how such effects are achieved, however, have not been thoroughly addressed (Fanning & Gaba, 2007). In recent years, the use of video recordings of simulated scenarios in subsequent debriefings has become common practice and it is often thought to be beneficial (cf. Dieckmann et al., 2008). In relation to simulation-based team training, the concept "video-assisted debriefing" is commonly used to describe a facilitated discussion where short video sequences are used as a basis for feedback and reflection on team conduct. Empirical studies on how video features in this practice are, however, mainly absent.

The general aim of the presentation is to address how video recordings can be used as a ground for feedback and reflection in facilitated group discussions in various educational settings. Based on short video sequences from the data material, the presentation will address how the use of video contributes to in-depth discussions on specific aspects of teamwork in the simulation scenario. Preliminary analyses indicate that selection of episodes, the introduction and framing of them as well as how they subsequently are discussed all are important for how the debriefings evolve. In the recorded sessions, two methods for introducing and following-up the video clips have been observed. One approach applied by the facilitators is to be very specific about the aspects that should be subject for discussion, whilst another is to be more open-ended and hand over to the students what aspects to focus on. In the present study, the significance of the facilitators' questions and framing of the clips are subject to further analysis.

References

- Dieckmann, P., Reddersen, S., Zieger, J., & Rall, M. (2008). A structure for video-assisted debriefing in simulator-based training of crisis resource management. In R. Kyle & B. W. Murray (Eds.), *Clinical Simulation: Operations, Engineering, and Management* (pp. 667-676). Burlington: Academic Press.
- Fanning R.M. & Gaba D.M. (2007). The Role of Debriefing in Simulation-Based Learning. *Simulation in Healthcare*, 2(2): 115-125.

Författare: Bengt Kjellén

Institution/motsvarande: PIL-enheten

E-post: bengt.kjellen@gu.se

Nyckelord: learning analytics, education data mining, assessment,

Presentationsform: Föredragning

Learning Analytics – solution or problem?

One recurring problem for teachers at all levels, and maybe especially in higher education, is that we (almost) never know the effects of teaching on students' achievement of learning outcomes. We try with the help of theories of learning and knowledge on one hand and our practical experiences on the other to make sense of assessment and examination results and find the "missing link" between our teaching activities and students' performance.

Perhaps we are approaching an end to our confusion and frustration? Maybe the increasing availability of data is making learning and assessment theory and scientific method obsolete or superfluous? Maybe we do not need to know *why* students do whatever they do, only *what* they do, in order to choose wisely between different teaching activities and didactic approaches.

Enter *analytics*, sometimes prefixed with "learning" or "academic"; a concept or phenomenon that is connected to *data mining*, which uses different computer-based tools to research large data bases. So far it has predominantly been a business concept, but the thinking and practice behind it may be applied to other types of data as well, such as student admission data, examination records, log files of online activity in learning management systems, etc. The subject, then, of this paper is what might be called "educational data mining" and more specifically "learning analytics", with a view to where it stands, what we can expect from it in the future and when this future may happen. The paper is based on a literature survey, comprising some 60 articles, most of which are not published in any of the "usual suspects" educational science.

The paper discusses these articles, their theoretical bases and the problem (?) of relying on observations and data only, and the possible consequences for assessment.

Författare: Karin Kjellgren*, Patrik Aronsson**, Staffan Hägg *, Margareta Reis*,

Gunnar Tobin**, Ann Zetterqvist***, Shirley Booth***

Institution: *Institutionen Medicin och Hälsa, Linköpings universitet,

**Institutionen för neurovetenskap och fysiologi, Göteborgs universitet,

***Institutionen för didaktik och pedagogisk profession, Göteborgs universitet

E-post: karin.kjellgren@liu.se

Nyckelord: Ämnesdidaktik, farmakologi, kommunikation

Presentationsform: Föredragning

Att förstå och kommunicera läkemedels verkan i utbildning till sjuksköterska och läkare

Många sjukdomar kan i dag förebyggas och behandlas framgångsrikt med läkemedel. Felaktig användning av läkemedel orsakar emellertid ofta onödigt lidande för drabbade individer och medför stora kostnader för samhället. I sjukvården samarbetar läkare och sjuksköterskor med patienten för att läkemedelsbehandlingen skall bli så bra som möjligt. Under grundutbildningen tränas dock sällan läkar- och sjuksköterskestudenter i samarbete och/eller kommunikation för att kunna arbeta med läkemedelsfrågor på ett ändamålsenligt sätt. Syftet med denna studie var att studera farmakologisk begreppsförståelse hos sistaårsstudenter. Studiedeltagarna fick lösa två kliniskt relevanta problem där kunskaper i farmakodynamik (vad läkemedlet gör med kroppen) och farmakokinetik (vad kroppen gör med läkemedlet) behövdes. Studenterna hade tillgång till FASS (Farmaceutiska Specialiteter i Sverige; handbok med läkemedelsfakta). Fallens konstruktion förutsatte baskunskaper i farmakologi vilket inkluderar förståelse av farmakologisk text och dess tillämpning i en klinisk situation. Efter 30 minuters reflekterande över problemen djupintervjuades studenten om hur hon/han resonerade kring farmakodynamik, farmakokinetik och läkemedelsinteraktioner för respektive fall. Intervjuerna transkriberades och meningsbärande enheter identifierades. Kvaliteten på de meningsbärande enheterna poängsattes därefter i en skala från 1-10. Några preliminära slutsatser som vi kan dra av studien är att studenterna uppvisade bristande grundläggande kunskaper och förmåga att tillämpa farmakologiska begrepp i en klinisk situation. Studenternas svar var främst av reproducerande natur. Förmågan att se problemet i sin helhet och kommunicera detta i intervjusituationen var otillfredsställande. Påståendena avseende dynamik var av högre kvalitet än förmågan att resonera kring kinetik. Preliminära slutsatser från studien är att centrala begrepp inom farmakologi bör problematiseras och integreras bättre i kliniska sammanhang i utbildningen.

Författare: Berit Larsson

Institution/motsvarande: PIL-enheten

E-post: berit.larsson@gu.se

Nyckelord: Genus, genusvetenskap, gränsöverskridande, kritisk reflektion, transgressive teaching, subjektifiering

Presentationsform: Föredragning

Den genusvetenskapliga undervisningens brännpunkt – ett minnesarbete och ett gränsöverskridande

Genus är en nyckeldimension i människors liv, vilket innebär att studenter liksom lärare kommer till undervisningen med könade erfarenheter, idéer och olika föreställningar. Vi kan med andra ord inte bortse från de minnen, upplevelser och erfarenheter av och kunskaper om genustillhörigheter och genustillskrivningar som studenter (och lärare) bär med sig in i undervisningen. Att som ny student i genusvetenskap få sina egna värderingar, attityder och normer belysta kan kännas bekräftande och tillfredsställande. Men att få gamla sanningar och förgivettaganden ifrågasatta kan upplevas som hotfullt och problematiskt. Begrepps- och teoriutvecklingen inom ämnesfältet kan ibland rentav störa genusstudentens identitets- och självuppfattning. Detta kan visserligen leda till nya kunskaper och insikter, till förändrade uppfattningar om både sig själv och omvärlden, men det sker sällan utan motstånd och ibland även med ett visst mått av aggressivitet.

Eftersom studenter liksom lärare rör sig in genom och ut ur olika sammanhang bör undervisningen i genusvetenskap uppmärksamma de olika villkor som studenter och utbildning är inbäddade i, och fokusera på vad som sker i relationen *mellan* universitetet som lärandekontext och studenternas övriga lärandekontexter. Ett av genusvetenskapens återkommande inslag är med andra ord mötet mellan levtt liv och vetenskapligt samtal i klassrum eller föreläsningssalar.

Genom att förlägga utbildningens brännpunkt till gränsöverskridande och subjektifiering, och inte till reproduktion av ett socialt institutionaliserat system med fokus på erkännande, bekräftelse och identifikation, öppnar jag också för utbildningens grundläggande svaghet. För att inte medverka i att reproducera naturaliserade föreställningar blir det därför viktigt att också se läraren som medskapare av normer. Förutom att detta fordrar moraliskt mod kräver det också, som uttryckligen formulerats av Gayatri Spivak, att jag som lärare måste engagera mig i att av-lära mina egna privilegier (Spivak 1993).

I min presentation vill jag reflektera över det genusvetenskapliga utbildnings- och undervisningsfältets komplexa position i skärningspunkten mellan kunskapsstoff och subjektiva

perspektiv. Genom att belysa det dialektiskt förhållande som finns mellan olika kunskapskällor och studentens eget kunskapande eller självbildande förmåga, vill jag lyfta fram utbildningssituationens performativa dimension som en möjlighet att om och om igen bli till som subjekt.

Jag vill diskutera möjligheten av en undervisning som upprätthåller olika "relationsvävar", vilka kan göra det möjligt för genusstudenten att vara (norm)kritiskt reflekterande. Dessa lärandeprocesser har jag valt att kalla för *ett minnesarbete och ett gränsöverskridande*; en subjektifieringsprocess i vilken jag vill placera den genusvetenskapliga undervisningens brännpunkt.

Min presentation tar utgångspunkt i en publicerad artikel med rubriken *Den genusvetenskapliga undervisningens brännpunkt*.

Referenser

Biesta, Gert (2011): *God utbildning i mätningens tidevarv*, Stockholm:Liber AB.

Hooks, bell (1994): *Teaching to Transgress: Education as the Practice of Freedom*, London: Routledge

Englund, Tomas (1997): "Undervisning som meningserbjudanden", Michael Uljens (red.): *Didaktik*, s. 120-145, Lund: Studentlitteratur.

Larsson, Berit (2010): *Ett delat rum: agonistisk feminism och folklig mobilisering – exemplet kvinnofolkhögskolan*. Stockholm, Göteborg: Makadam förlag.

Larsson, Berit (2012): "Den genusvetenskapliga undervisningens brännpunkt – om gränsöverskridande och (själv)reflektion", Anna Lundberg & Ann Werner (red.): *Genusvetenskapens pedagogik och didaktik*, Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning.

Rancière, Jacques (2011): *Den okunnige läraren. Fem lektioner om intellektuell frigörelse*, Göteborg: Glänta

Spivak, Gayatri Chakravorty (1993): *Outside in the Teaching Machine*, New York & London: Routledge.

Yuval-Davis, Nira (1998): *Gender & Nation*, London, New Delhi & Thousand Oaks: Sage

Författare: Anne-Christine Persson , Christina Bendrik, Ida Blystad, Paul Erixson, Oliver Gimm, Micha Milovanovic, Linköpings universitet, Hälsouniversitetet (HU) samt Rauni Rossi Norrlund vid Sahlgrenska Akademin.

E-post: Kicki@huk.liu.se

Nyckelord: Pedagogisk utveckling, anatomi, visualisering, PBL

Presentationsform: Föredragning

Pedagogiskt utvecklingsarbete för implementation av visualiseringsbordet på Hälsouniversitetet (HU), Linköping och Sahlgrenska Akademin, Göteborg

Visualiseringsbordet är ett nytt verktyg som inte tidigare testats för anatomiundervisning. Med visualiseringsbordets hjälp kan stora mängder data från datortomografi och MR omvandlas till tredimensionella bilder som visas i naturlig storlek på en pekskärm (bordet). Bilderna kan förstöras, förminsas och roteras i tre dimensioner (3D) och kan också beskäras. Kroppens olika lager kan "kläs av och på" med hjälp av enkla manöverknappar.¹

För att få idéer om bordets pedagogiska värde gjordes en förstudie där anatomiexperter vid Hälsouniversitetet fick pröva bordet. Resultaten låg till grund för några av de pilotprojekt som genomförts.

Pilotprojekt för att testa bordets pedagogiska potential har utvärderats genom enkäter och intervjuer med lärare och studenter i Linköping och i Göteborg. Pilotprojekten genomfördes i undervisningen av läkarstudenter termin 2 och 5 i Linköping och termin 4 i Göteborg samt sjuksköterskestudenter termin 1, sjukgymnaststudenter termin 1 och biomedicinska analytikerstudenter termin 3 i Linköping.

På HU har 600 studenter erbjudits möjlighet att testa visualiseringsbordet i olika sammanhang. De undervisningsmodeller som använts är: PBL basgruppsarbete om nedre extremitet, lärarledd visning av anatomiska strukturer (introduktion), uppföljning av ryggföreläsning i mindre grupper, neuromorfologi kopplat till dissektion av hjärna och neurohistologi i basgrupp och för självstudier. I Göteborg introducerades bordet för alla läkarstudenter i termin 4 i storgrupp (120 studenter) och användes därefter för anatomigenomgångar i mindre grupper. Bordet användes även för självstudier och examination.

De utvärderingar som gjorts av pilotprojekten visar att studenterna uppskattar att arbeta vid bordet. De positiva aspekter studenter genomgående lyfter fram är:

- Realismen "Det är på riktigt inte som i böckerna"
- Variationen – ingen kropp är den andra lik
- Motivationen "Wow", "Det är bara så häftigt!"
- Förståelse för helheten "Tänk så nära allt ligger vartannat!"

- Det egna utforskandet – att få vrida och vända själv
- Repetition – undersöka om och om igen
- Den dynamiska diskussionen runt bordet

Studenterna utvärderar således visualiseringsbordet positivt, men de flesta studenter ser visualiseringsbordet som ett komplement till andra sätt att lära anatomi. Läkarstudenter, som har mycket dissektioner, anser inte att dessa kan ersättas med undervisning med hjälp av radiologiskt material, vilket överensstämmer med andra studier^{2,3}.

Negativt med bordet är att mjukdelar syns dåligt. Skelett och kontrastfyllda kärl syns bra medan muskler är svårare att se. Funktionaliteten är bra men kan förbättras och det krävs engagerade lärare för att skapa bra undervisningsmoduler. Sammantaget är visualiseringsbordet ett fascinerande undervisningsverktyg med stor potential, men fortsatt utvecklingsarbete både tekniskt och pedagogiskt behövs. Även Örebro Universitet arbetar med visualiseringsbordet.

Referenser

1. Lundström et al. 2011 Multi-Touch Table for Medical visualization: Application to Orthopedic Surgery Planning, IEEE Transactions on Visualization and Computer Graphics
2. Silén et al. 2008 Advanced 3D visualization in student-centered medical education, Medical Teacher
3. Andrew W et al. 2013 The Role of Radiology in Preclinical Anatomy, Academic Radiology

Författare: Katarina Plank

Institution: Institutionen för litteratur, idéhistoria och religion

E-post: katarina.plank@lir.gu.se

Nyckelord: begreppsundervisning, tolkning, religionshistoria, fenomenografisk metod, didaktik, mångkulturell utbildning, postkolonial teori

Presentationsform: Föredragning

”Levande buddhistisk etik” – processutvärdering av en 48-timmars fenomenografisk övning

Undervisning på grundnivå inom det religionshistoriska och religionsvetenskapliga fältet har en tendens att i hög utsträckning förlita sig på textligt underlag för inläring. Studenterna närmar sig ämnet framför allt genom kurslitteraturen och genom att studera primärkällor. Det här skapar epistemologiska problem, som har sin grund i att det religionsvetenskapliga ämnet har formats av ett kristet (protestantiskt) paradigm som definierar vad religion är och som därmed påverkar våra sätt att försöka förstå andra religiösa traditioner och religiöst liv. Det medverkar till att det abstrakta (tron) favoriseras på bekostnad av det konkreta (praktiken och relationen till det materiella). Postkoloniala teoretiker som Richard King (1999), menar därför att västerländska förutfattade meningar om vad religion är och hur religion görs, måste granskas kritiskt om man ska kunna undvika tendensen att textualisera, västernisera och ”kristinisera” ”den Andre” – dvs andra kulturer (King 1999:67) Därtill ställs inom det postkoloniala fältet frågor om vem som tjänar på att andlighet konstrueras på olika sätt; speciellt i relation till asiatiska religiösa traditioner där västerlänningar har kommit att slå mynt av att religion och där asiatiska visdomstraditioner görs till varumärken som kan säljas i form av kurser i exempelvis yoga och mindfulness (Carrette & King 2005). Den postkoloniala kritiken av hur eurocentriskt tänkande, med sin betoning på hur globaliserade ideologier som primärt bärs upp av en litterär, manlig och vit elit favoriseras inom akademien, har många gemensamma drag med hur företrädare för mångkulturell utbildning kritiserar utbildningsväsendet (Banks 2002).

I detta paper diskuteras vilka didaktiska för- och nackdelar ett erfarenhetsbaserat lärande kan ha för studenters kunskapsinhämtning i ämnet religionsvetenskap på universitetets grundnivå. Till grund för diskussionen ligger en processutvärdering av den fenomenografiska övningen ”Levande buddhistisk etik”, som författaren använt sig av på grundnivå inom ämnet religionsvetenskap vid Göteborgs universitet vt-12. Utvärderingen av vilka lärprocesser som övningen möjliggör, visar att övningen och dess efterföljande diskussioner hjälpte studenterna att konkretisera momentets begreppsundervisning. Studenterna aktiverades i en ny lärsituation som hjälpte dem att omstrukturera sina tidigare kunskaper om buddhism och tillägna sig nya perspektiv. Övningen gav läraren möjlighet att uppmärksamma om studenterna konstruerade bristfälligt eller till och med felaktigt kunskap om det buddhistiska karma-begreppet. Papret argumenterar för att övningen kan bidra till att vidga studenternas

förståelse för sin omvärld genom att den bekantar studenterna med en annan kulturs världsbild, och övningen därigenom kan kombinera postkoloniala och mångkulturella ansatser i undervisningen.

Referenser citerade i papret:

Banks, James, 2002 [1994] *An Introduction to Multicultural Education*, Boston: Allyn and Bacon.

Biesta, Gert 2006, *Bortom lärandet – demokratisk utbildning för en mänsklig framtid*, Lund: Studentlitteratur

Biesta, Gert, 2011, *God utbildning i mätningens tidevarv*, Stockholm: Liber

Boice, R. 2000, *Advice for New Faculty Members – Nihil nimus*, Boston: Allyn and Bacon.

Carrette, J. & King, R., 2005, *Selling Spirituality – The Silent Takeover of Religion*, London: Routledge.

Hedin, A., 2006, *Lärande på hög nivå*, PU: Avdelningen för universitetspedagogisk utveckling, Uppsala Universitet.

King, Richard, 1999, *Orientalism and Religion*, London: Routledge.

Kolb, D, 1984, *Experiential learning*, New Jersey: Prentice Hall.

Krokmark, T., 2007, "Fenomenografisk didaktik – en didaktisk möjlighet" *Didaktisk Tidskrift*, Vol 17, No 2-3, 2007.

Kursplan RKT110, Religionsvetenskaplig grundkurs, 30 hp. Fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2006-11-20, senast reviderad 2012-01-16.

Levitt, P 2007, *God needs no Passport*, New york: The New Press.

Lindgren, Lena, 2012, *Terminologihandbok för utvärdering*, Lund: Studentlitteratur.

Lorentz, H. 2009 *Skolan som mångkulturell arbetsplats: att tillämpa interkulturell pedagogik*, Lund: Studentlitteratur.

Lorentz, H. & Bergstedt B. 2006, *Interkulturella perspektiv – pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*, Lund: Studentlitteratur.

Pettersen, Roar, 2005, *Kvalitetslärande i högre utbildning*, Lund: Studentlitteratur.

Posner et al. 1982 "Accommodation of a scientific conception: Toward a theory of conceptual change" *Science Education*, vol 66:2, 211-227.

von Brömssen, K. 2006 "Identiteter i spel – den mångreligiösa skolan och nya etniciteter" i: Lorentz, H. & Bergstedt B. red, *Interkulturella perspektiv – pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*, Lund: Studentlitteratur.

Wotypka, Joanne, 2002, "Engaging Buddhism: Creative Tasks and Student Participation" i: reds Hori, Hayes & Shields, *Teaching Buddhism in the West – From the Wheel to the Web*, London: RoutledgeCurzon

Writers: Arne Rosén¹, Magnus Karlsteen², Jonathan Weidow², Andreas Isacsson² and Ingvar Albinsson¹

Departments: ¹Department of Physics, University of Gothenburg;

²Department of Applied Physics, Chalmers

Corresponding Author: arne.rosen@physics.gu.se

Keywords: solve, problem, laboratory, experiment, variables

Format: paper (föredragning)

Undergraduate research: Laboratory experiments with many variables

The traditional approach to get experience in laboratory work in undergraduate education has been to perform experiments for determination of some constants as the gravitational constant, the refraction of index of the material in prism etc. The student has in most cases a laboratory instruction to follow with tables to fill in the recorded data. This is quite different from the problems the students will have to solve when they have finished the education.

The mission of the University is to provide opportunities for all students to be challenged and motivated, so that after graduation, they will be successful in their future careers. The biggest challenge is to prepare students for possible careers and/or further education, to make them see a direct link between the science and technology and their potential careers. We want to teach so that students think critically and provide them with the skills needed to see the many different solutions to problems.

In mid-seventies some students in physical engineering at Chalmers University of Technology went for a study trip to UK and visited Engineer M. J. Richards at Brunel University, who had introduced a different kind of laboratory course. We introduced this kind of experiments as the first introductory course in physics at Chalmers University of Technology and Gothenburg University in 1977/78. The course has since that time been given each year for many students. [1]

The main goal of the experiments is to get a challenge to develop intellectual ability to solve different kind of problems. The students will for example have access to solid cylinders of different diameters and length, tubes of different inner and outer diameters and also length. The cylinders and tubes are also made of different materials as steel, aluminum or brass. The students have also access to an inclined plane, a clock and a ruler. The task for the student is to do experiments and determine a functional relation, which describes how long time it takes for a cylinder or tube to roll down on an inclined plane. The students have to find out which variables are important, decide which experiments should be done, do a number of experiments and fill in the data in tables, analyze the recorded data to find the final general functional relation. It is recommended that the students before doing the measurements make a dimensional analysis. The discussions, recorded data, tables, figures, analysis of the data should be recorded in a book. A report is written of the experiment.

References

- [1] T. Eriksson, A. Rosén, An Introduction to experimental problem solving (Department of Physics, Chalmers and University of Gothenburg, Sweden, 1977)

Författare: Karin Rönnerman, Peter Erlandson, Robert Sjöberg, Helena Wallström, Sara Stark, Lena Eckerholm, Mikael R. Karlsson, Lisbeth Gyllander, Jaana Nehez, Anna-Carin Bredmar, Marita Cronqvist, Ilona Rinne, Marie Grice, Carina Pettersson

Institutioner: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik samt Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

E-post: karin.ronnerman@ped.gu.se

Nyckelord: Lärandegemenskap, lärarprofession, nordiskt perspektiv

Presentationsform: Rundabordssamtal

Doktorander som kreativa brobyggare – samtal om läraryrkets praktik ur ett nordiskt perspektiv

En vanlig undervisningsform i forskarutbildningen är föreläsningar av en kunnig forskare inom sitt område, en annan är seminarier där litteraturen diskuteras och bearbetas. Ofta avslutas en kurs på forskarnivå med ett individuellt paper i vilket doktoranden ska relatera kursinnehållet till sin kommande avhandling. I detta paper presenterar vi en mindre vanlig undervisnings- och arbetsform där doktoranderna varit aktiva medaktörer i ett vidgat lärande.

Vårt paper kretsar kring skapandet, genomförandet och efterarbetet av ett vetenskapligt event i form av en workshop där 12 doktorander och två lärare deltog. Temat för workshopen var nordisk forskning om lärarprofessionen.

Syftet med papret är att presentera och diskutera resultatet av doktorandernas lärande och relatera det till en framtida forskarroll.

Planeringen av workshopen tog ungefär ett år, en tid då doktoranderna var delaktiga i olika diskussioner som resulterade i ett urval av sex nordiska forskare att bjuda in. I ett första steg gjordes en inventering av nordiska avhandlingar, som handlade om läraryrket och som resulterade i en bibliografi. I ett andra steg valdes några avhandlingar ut från varje land med relevans till den temaverksamhet som doktorandgruppen var organiserad kring. Tredje och sista steget innebar en sammanställning av de sex avhandlingar som utifrån majoritetsprincipen till slut röstades fram. Doktoranderna fördjupade sig i en vald avhandling och diskussioner fördes kring innehållsliga frågor men också kring hur workshopen skulle planeras och genomföras.

De områden och frågor som diskuterats fram låg till grund för genomförandet av workshopen. Workshopen varade i två dagar. Varje inbjuden författare fick ca 20 minuter till förfogande för presentation. Därefter ställde två doktorander fördjupande frågor riktade mot avhandlingens innehåll under ca 20 minuter. Forskaren avslutade seminariet med att berätta hur hon/han gått vidare med sin forskning efter disputation. Workshopen avslutades med en

paneldebatt ledd av de tolv doktoranderna med utgångspunkt i gemensamma diskussionsområden.

Resultatet av workshopen kan betecknas i termer av en lärandegemenskap där doktoranderna själva uttrycker att de lärt av processen och fått perspektiv på sitt eget avhandlingsarbete. I ett kommande steg planeras arbetet med workshopen, liksom resultatet av den att presenteras i en rapport. Där kommer doktorandernas eget lärande att analyseras.

Detta paper kommer att presentera ett systematiskt sätt att arbeta med doktoranders lärande som visserligen kräver såväl planeringsarbete som tid för genomförande, men som signifikativt bidrar till att hjälpa forskarstudenten att växa in i sin forskarroll. Vid ett rundabordssamtal kan våra erfarenheter initiera en diskussion kring former för lärande på forskarnivå.

Författare: Elisabeth Saalman, Tomas Grysell

Institution/motsvarande: PIL-enheten

E-post: elisabeth.saalman@ituniv.se

Nyckelord: pedagogisk grundsyn

Presentationsform: Rundabordssamtal

Att ha en Pedagogisk grundsyn – vad innebär det?

Syftet med detta rundabordssamtal är att diskutera, reflektera kring och belysa innebörden, och nyttan med att ha en pedagogisk grundsyn.

Idag arbetar allt fler lärare med att sammanställa en personlig pedagogisk portfölj. En pedagogisk portfölj efterfrågas ofta vid rekrytering och befordran. En pedagogisk portfölj är också ett dokument som man som lärare har personlig nytta av. Den gör det tydligt för en själv hur man arbetat med pedagogiska uppdrag och hur man själv allteftersom utvecklats i sin pedagogiska roll.

Syftet med en pedagogisk portfölj är att synliggöra lärares pedagogiska meriter och framförallt pedagogiska skicklighet. Den pedagogiska skickligheten har att göra med på vilket sätt läraren utför sina pedagogiska uppgifter. En naturlig utgångspunkt är att målet för all pedagogisk verksamhet är att underlätta och stödja studenters lärande. Att göra detta på ett bra sätt är att visa pedagogisk skicklighet. Pedagogisk skicklighet fokuserar kvaliteten i lärarens arbete och inte enbart den kvantitativa omfattningen av lärarens undervisning. En viktig del för bedömning av den pedagogiska skickligheten är lärarens beskrivning av sitt förhållningssätt till studenter och undervisning och/eller andra pedagogiska uppgifter.

I en pedagogisk portfölj ingår vanligen en rubrik **pedagogisk grundsyn** (se t.ex. Stensmo, 2007; Ryegård, Apelgren & Olsson, 2010). Här förväntas läraren beskriva sin personliga pedagogiska grundsyn som läraren utgår ifrån i sitt pedagogiska arbete. Även om en lärare ännu inte "satt namn" på sin pedagogiska grundsyn så framträder det ändå ofta vilken syn en lärare har på sina studenters lärande när läraren reflekterar och sätter ord på det han/hon gör i sitt pedagogiska arbete.

En ofta förekommande (första) reaktion hos lärare i högre utbildning som ombeds redogöra för sin pedagogiska grundsyn är dock osäkerhet om vad detta innebär, vad som förväntas av dem.

Hur förhåller sig lärare, och speciellt lärare i högskolepedagogiska utbildningar, till pedagogisk grundsyn. Vad lägger vi in i pedagogisk grundsyn? Hur förklarar vi pedagogisk grundsyn för kursdeltagare i olika pedagogiska sammanhang? Vilken nivå, vilket djup ska en pedagogisk grundsyn ha för att "duga" och vara gångbar? Räcker det att den pedagogiska grundsynen är egenformulerad och enbart grundad i praktik, egna erfarenheter?

Frågan är av internationellt intresse och det förekommer en rad olika benämningar. I Sverige pratar vi oftast om pedagogisk grundsyn men andra benämningar som används är exem-

pelvis pedagogisk filosofi och undervisningsfilosofi. Internationella uttryck för pedagogisk grundsyn är exempelvis philosophy of teaching and learning, teaching philodophy and teaching statement (se t.ex. Trigwell & Shale, 2004).

Vi författare till bidraget ser detta som en viktig pedagogisk och utbildningsmässig fråga av betydelse för högre utbildning och som vi vill diskutera i såväl stort som smått med målgruperna studenter/kursdeltagare och lärare.

Referenser

Ryegård, Å., Apelgren, K. & Olsson, T. (red.). (2010). *Att belägga, bedöma och belöna Pedagogisk skicklighet*. Uppsala: Avdelningen för universitetspedagogik, Uppsala universitet.

Stensmo, C. (2007). *Pedagogisk filosofi*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Trigwell, K. & Shale, S. (2004). Student Learning and the Scholarship of University Teaching. *Studies in HigherEducation*, 29, p. 523-53

Författare: Charlott Sellberg¹, Hans Rystedt¹, Oskar Lindwall¹, Olle Lindmark², Johan Hartler², Johan Magnusson² & Joakim Dahlman²

Institution: ¹ Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, Göteborgs universitet, ² Institutionen för sjöfart och marin teknik, Chalmers tekniska högskola

E-post: hans.rystedt@ped.gu.se

Nyckelord: träning, bedömning, simulering, sjöfart

Presentationsform: Föredragning

Träning och bedömning av professionellt agerande i simulatormiljö

I relation till professioner med höga krav på säkerhet för människor och miljö finns tydligt uttalade krav på valida och reliabla kriterier för utbildning och bedömning. Ett sådant område är sjöfartsutbildning, där nationella och internationella regelverk allt mer betonar vikten av icke-tekniska färdigheter och professionellt agerande vid bedömning och certifiering. De senaste två decennierna har man i viss utsträckning övergått från pappersbaserade test, såsom skriftliga tentamina, till tester grundade på praktiskt agerande i simulatorer. Detta skapar ett antal nya utmaningar. Å ena sidan måste de simuleringsbaserade testen uppfylla de kriterier för bedömning och certifiering som formulerats i regelverken. Å andra sidan bör testen vara känsliga gentemot komplexiteten i simulatorträningen. Hur kunskap i handling kan bedömas är en klassisk fråga inom pedagogisk forskning och praktik. Nu när traditionella examinationsformer ersätts med bedömning i simulerade situationer ställs frågan på sin spets.

Presentationen bygger på data från ett nyligen uppstartat forskningsprojekt som genomförs i samarbete mellan Institutionen för sjöfart och marin teknik vid Chalmers tekniska högskola och Institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet. I sjöfartsutbildningen används en modern och i flera avseenden unik simulatormiljö. Projektet berör frågor kring hur professionell kunskap utvecklas inom och genom observerbara samspel och hur bedömning av studenternas agerande genomförs.

I presentationen visas ett exempel på hur visualiseringen fungerar som ett gemensamt underlag för korrigerande och instruktionsmaterial kring de åtgärder som studenterna vidtagit i scenariot, men även som diskussionsunderlag kring hur simuleringen förhåller sig till verklighetens fysiska förhållanden och gällande internationella sjövägsregler. Exemplet tar upp tränings-sessionens tre delar, introduktion, genomförandet av ett scenario och uppföljning (debriefing), i en kurs som tränar studenterna i att läsa radar samt utföra radarnavigering och manuell plottning. Under debriefingen visualiserades händelseförloppet och de åtgärder de olika grupperna vidtagit för att undvika en närsituation med ett annat fartyg under scenariot. Genom sin design utgör visualiseringen en förenklad representation av händelsen som går att manipulera på olika sätt för att synliggöra olika aspekter av scenariot.

I och med den senaste uppdateringen av STWC (Standard of Training, Certification and

Watchkeeping for Seafarers) som reglerar certifiering inom sjöfart är intresset inom sjöfartsutbildningarna stort. Våra preliminära analyser visar på en komplex och pedagogiskt intressant domän där träning och bedömning av professionellt agerande i nya former av miljöer är relativt utforskat.

Författare: Maria Sunnerstam, Henric Bagerius, Thommy Eriksson, Torbjörn Fraenckel, Maria JervelyckeBelfrage, Erik Jonasson, Karl Maack, Angela Wulff

Institution: PIL-enheten

E-post: maria.sunnerstam@gu.se

Nyckelord: IT och lärande

Presentationsform: rundabordssamtal

IT och lärande – rundabordssamtal kring pedagogiska modeller

Digitala resurser erbjuder såväl olika möjligheter att förenkla och effektivisera det administrativa arbetet i en kurs som olika möjligheter att variera sin undervisning eller att på nya sätt entusiasmera studenterna för ämnet. IT-baserade verktyg ger möjlighet till variation, flexibilitet och nya infallsvinklar för både lärare och studenter. Under de senaste åren har användningen av mobila enheter (surfplattor, smarta telefoner etcetera) exploderat. För både lärare och studenter har gränsdragningen mellan vad som är tekniska hjälpmedel, kunskapsöverföring och pedagogiskt arbete samt formellt och informellt lärande, blivit mer och mer flytande (Cox 2013¹). Som lärare finns det olika sätt att förhålla sig till detta och inom universitetets fakulteter och institutioner finns exempel på en mängd initiativ där syftet är att lyfta och fokusera på frågor runt IT och lärande.

Den samlade forskningen kring IT och lärande visar även att rätt tillämpad i undervisningen, kan IT som pedagogiskt redskap höja studenternas kunskapsnivå (Voogt & Knezek 2008²). I PIL-enhetens uppdrag från Utbildningsnämnden ingår att främja användning av IT som pedagogiskt redskap inom hela universitetet. För att kunna fungera som ett stöd för institutioner och kursansvariga, är det därför viktigt att PIL-enheten³ aktivt arbetar för att erbjuda variation och bredd i dessa frågor.

Samverkande IT-pedagoger (SIP), är ett universitetsövergripande nätverk vars syfte är att uppmuntra, ta initiativ till och utveckla frågor som berör IT och lärande i ett ämnesövergripande och fakultetsövergripande perspektiv. Som exempel arrangeras seminarier med lärare som visar hur de själva tillämpar IT i undervisningen inom respektive ämnesområde. Varje år arrangeras också GU Online med föreläsningar, paneldiskussioner och praktiska workshops. I detta rundabordssamtal vill vi i nätverket SIP, inbjuda till ett samtal där vi tillämpar det teoretiska ramverk som TPACK samt SAMR erbjuder (Mishra&Koehler 2006⁴, Puentedura 2006⁵). Se bilder 1 & 2.

1 Cox, M.J. (2013), Formal to informal learning with IT: research challenges and issues for e-learning. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29: 85–105. doi: 10.1111/j.1365-2729.2012.00483.x

2 Voogt, J., Knezek, G., Cox, M., Knezek, D. and ten Brummelhuis, A. (2013), Under which conditions does ICT have a positive effect on teaching and learning? A Call to Action. *Journal of Computer Assisted Learning*, 29: 4–14. doi: 10.1111/j.1365-2729.2011.00453.x

3 <http://www.pil.gu.se/>

4 Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A new framework for teacher knowledge. *Teachers College Record* 108 (6), 1017-1054

5 Ruben R. Puentedura (2006). Transformation, Technology, and Education.

<http://hippasus.com/resources/tte/>

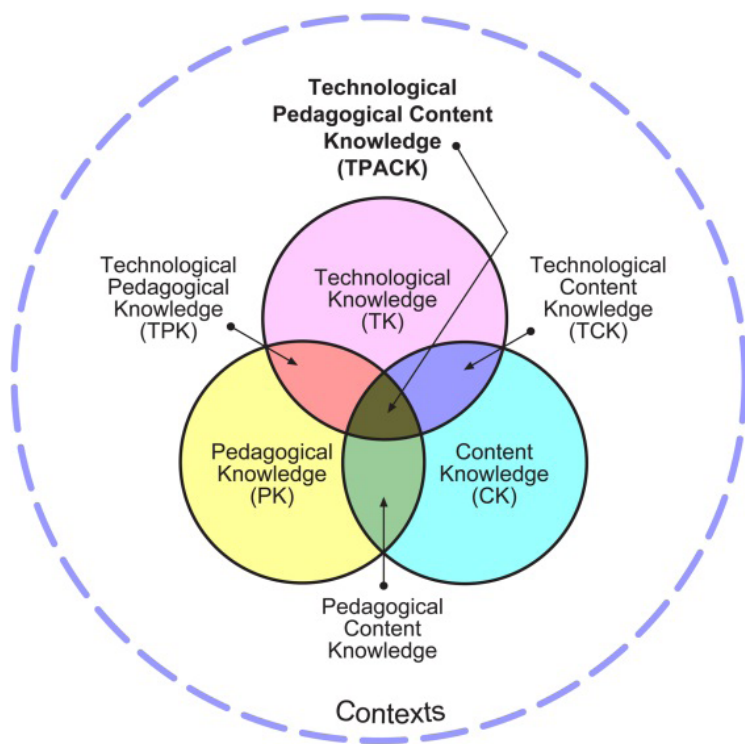

Bild 1. TPACK
Reproduced by
permission of the
publisher, © 2012
by tpack.org

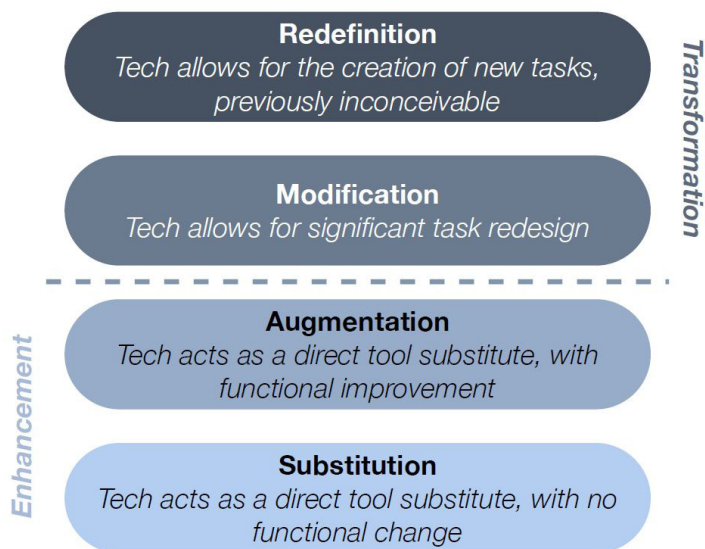

Bild 2. SAMR⁶
This work is licensed
under a Creative
Commons Attribu-
tion-Noncomm-
ercial-Share Alike 3.0
License.

Dessa modeller ger en möjlighet att konkret och med gemensam utgångspunkt, diskutera hur digitala redskap kan bidra i lärsituationen samt hur de på olika sätt genomsyrar och förändrar lärandets villkor. Samtalet utgår från deltagarnas erfarenheter och riktar sig därför i första hand till undervisande lärare inom universitetet. Med runt bordet finns flera av oss som arbetar inom nätverket Samverkande IT-pedagoger. Vi hoppas på en intressant diskussion med vinklar och angreppssätt som också kan inspirera till fortsatta universitetsgemensamma aktiviteter.

6 http://www.hippasus.com/rrpweblog/archives/2012/01/19/SAMR_GuidingDevelopment.pdf

Författare: Birgitta Svensson, Margaretha Häggström

Institution: Institutionen för didaktik och pedagogisk profession

E-post: birgitta.svensson@gu.se

Nyckelord: Storyline, multimodalitet, djupinläring

Presentationsform: Föredragning

Studentaktiv undervisning – Storyline i lärarutbildningen

Storyline

Ett arbete med storyline innebär ett didaktiskt ställningstagande som bygger på delaktighet och meningsskapande och där skapande processer får stort utrymme i såväl kunskapssökande, samspel och redovisning. Det är en metod som bjuder in olika metoder som exempelvis casemetod, PBL och estetiska arbetsformer.

Utmärkande för en storyline är att undervisningen växer fram som en berättelse vilken skapas tillsammans av lärare och studenter. Det sker genom nyckelfrågor som läraren planerat utifrån kursmål och kurslitteratur. Lärandet utgår från studenternas förförståelse som utmanas under berättelsens gång.

Syfte och frågeställning

Enligt styrdokument inom såväl grund- och gymnasieskola som högskola och universitet ska eleven/studenten aktivt och självständigt kunna förhålla sig till och kritiskt granska inhämtad kunskap (Lgr 11, Gy 11, *Högskolelagen*). Dessutom ska i lärarutbildningen, som är en professionsutbildning, teori och praktik kombineras, ett mål som dock kan vara svårt att uppnå. I syfte att söka åstadkomma dessa mål inne på lärarutbildningen valde vi att använda den sk story-line metoden i undervisningen av F1-3 lärarstudenter. Den teoretiska bas som storyline bygger på utgår från konstruktivistiska teorier om lärande, bl a Vygotskijs tankar om språkets och det sociala samspelets betydelse för lärprocessen (Bron & Wilhelmson, 2004; Wretman, 2001). Viktiga inslag i storyline är den multimodala dimensionen och olika estetiska uttrycksformer (Kress & van Leeuwen, 2001; van Leeuwen, 2000; Langer, 2011). Den primära frågeställning vi dryftar i detta paper har med metodalet att göra och lyder: Vilka möjligheter och begränsningar finns i story-line metoden då den används på universitetsnivå, enligt såväl oss som lärarstudenterna?

Genomförande, deltagare och material

Storyline-metoden användes under drygt två veckor i kursen Språk som kommunikativ resurs, som är den tredje kursen i termin 1 på grundskolläroprogrammet på IDPP. Det är en kurs där multimodalitet och olika estetiska uttrycksmedel spelar en central roll. Antalet studenter var 58 (54 kvinnor och 4 män). Studenterna fick vid tre tillfällen diskutera kursens innehåll och storylinen som metod; först muntligt i halvklass (ca 25 studenter och 1 lärare), därefter som en kort skriftlig reflektion i samband med en multimodal redovisning, och slutligen i en skriftlig examination. Detta förfarande gav studenterna möjlighet till reflektion i flera

steg; en process vi menade kunde fånga upp både spontana och omedelbara känslor om, och en mer eftertänksam reflektion med chans till teoretisering av metoden. Just reflektionen har getts en betydande roll i läroprocessen, varför vi ansett det vara väsentligt för studenterna att ta del av varandras uppfattningar och upplevelser.

Resultat och analys

Resultatet visar att studenternas utsagor förändras och utvecklas från ett mer ytligt och generellt tyckande till ett mer självständigt, mer nyanserat och teorianknutet resonemang. I den läroprocess som ägt rum har flertalet studenter i växlande grad tillägnat sig och förändrat sin kunskap i riktning mot de principer Pettersen (2008) menar är väsentliga för djupinläring på universitetsnivå. Flertalet studenter är genomgående positiva till storyline som undervisningsmodell, både på universitetsnivå och som en modell att använda i det kommande yrkeslivet som lärare (Bearne, 2003; Elmfeldt & Erixon, 2007). Några studenter tycker dock att storyline är "rörig" och "tidskrävande". Vi menar att storyline lämpar sig utmärkt som undervisningsmetod även på universitetsnivå. Samtidigt erfar vi att även dagens universitetsstudenter behöver tydlighet och struktur, och ibland extra stöd, eftersom storyline annars kan upplevas som just "rörig".

Referenser

- Bearne, E. (2003). *Ways of Knowing: Ways of Showing – Towards an Integrated Theory of Text*. E. Bearne & M. Styles (Eds.). *Art, Narrative, and Childhood*. Oakhill: Trentham Books Limited
- Bron, A & Wilhemson (red) (2004). *Läroprocesser i högre utbildning*. Stockholm: Liber.
- Elmfeldt, J. & Erixon, P-O. (2007). *Skrift i rörelse. Om genrer och kommunikativ förmåga i skola och medielandskap*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag, Symposium
- Kress, G & van Leeuwen (2001). *Reading Images. The Grammar of Visual Design*. London and New York: Routledge. (uppl 5)
- Langer, J. A. (2011). *Envisioning Literature. Literary Understanding and Literature Instruction*. New York: Teachers College Press (uppl 2)
- van Leeuwen (2000). It Was Just Like Magic – A Multimodal Analysis of Children's Writing. *Linguistics and Education* 10(3). 273-305
- Pettersen, R.C (2008). *Kvalitetslärande i högre utbildning. Introduktion till problem- och praktikbaserad didaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Wretman, S (2001). Teorier om lärande. I Moreau, H & Wretman, S. *Storyline – känslor – respektstruktur*. Solna: Fortbildningsförlaget.

Författare: Mats Wahlqvist¹, Liisa Carlzon², Anders Ågård³, Elisabet Lönnermark⁴, Katarina Jood⁵

Institution: ¹ Institutionen för medicin/Allmänmedicin; ² Institutionen för medicin/Sahlgrenska universitetssjukhuset; ³ Institutionen för medicin/Angereds närsjukhus; ⁴ Institutionen för biomedicin/Avd för infektionssjukdomar; ⁵ Institutionen för neurovetenskap och fysiologi/Avd för klinisk neurovetenskap och rehabilitering

E-post: mats.wahlqvist@allmed.gu.se

Nyckelord: Läkares grundutbildning, professionell utveckling, lärande, handledning, professionella kompetenser, konstruktivt lärande, programutveckling, implementering

Presentationsform: Rundabordssamtal

Professionell utveckling i läkares grundutbildning. Erfarenheter från ett förändringsprojekt vid läkarprogrammet i Göteborg.

Inom medicinen är numera professionell utveckling (PU) och professionalism internationellt vedertagna beteckningar för professionella kompetenser och förhållningssätt som en läkare skall ha tillägnat sig under sin utbildning [1-4]. Högskoleverkets utvärdering av läkarutbildningarna i Sverige uppmärksammade de "allmänna" icke – ämnesspecifika professionella kompetenserna[5]. **Lärandet av dessa kompetenser betonas än mer i den aktuella Läkarutbildningsutredningen (2013)[6].** Arbetet med PU i Göteborg startade 2007 och finns beskrivet i Läkartidningen[7]. Forskning om lärande av professionell utveckling har publicerats från vår läkarutbildning sedan 2005[8-12].

Pedagogiska utgångspunkter i förändringsarbetet var: Studentperspektivet i lärandet, Biggs' konstruktiva lärande samt erfarenhetsbaserat lärande med reflektion [13-15]. Lärande genom klinisk handledning på arbetsplatser i vården är också av avgörande betydelse, för att läkarstudentens skall kunna bygga upp PU:s olika kompetenser i en socialisationsprocess: "to enter a community of practitioners" [16].

Efter utredning och kartläggning formulerades fem kärnområden för PU:

- 1) Kommunikativ förmåga och självreflektion
- 2) Ledarförmåga och samarbete
- 3) Etiskt förhållningssätt
- 4) Kunskaper om mänskliga rättigheter och genus
- 5) Vetenskapligt kritiskt förhållningssätt.

Detta koncept antogs av akademistyrelsen 2010 i en handlingsplan för PU. Studentens lärande av PU blir här ett programgemensamt ansvar där ett longitudinellt inslag av PU samordnas och integreras i de ämnesbaserade kurserna. Tydliga PU-mål, moment och examinationer

skall bilda en gemensam "PU-mosaik med stationer", med en samordnad progression, som leder till måluppfyllelse.

Begreppet PU introducerades 2008 och har under processens gång blivit legitimt för programmens kursledare och lärare. Sedan 2011 har fem processledare för PU (vardera 20%) på uppdrag av programledningen utgjort en rådgivande grupp som arbetat mot kursledare, lärare och handledare med att utbilda om PU, införa och samordna PU-mål i programmet och förbättra examinationen. Programledningen har stött processen och flera PU-inslag har vidareutvecklats. Processledargruppen har dokumenterat sina aktiviteter och reflekterat över utvecklingsarbetet och fått pedagogisk handledning av Karin Rönnerman, prof. i pedagogik. Professionell utveckling äger rum i flera akademiska yrkesutbildningar och ett erfarenhetsutbyte kan vara av stort värde.

Vi har i förändringsarbetet mött flera utmaningar som vi vill diskutera och problematisera i ett rundabordssamtal kring följande punkter:

- "Mosaik-modell" för PU i ett ämnesbaserat program: för- och nackdelar.
- Hur säkerställa lärar- och handledarkompetensen inom PU:s områden?
- Hur introducera helt nya ämnesområden - som mänskliga rättigheter - för programmets lärare?
- Vad behövs i VFU, i den kliniska handledningen, för att stärka studentens lärande av PU?

Referenser

- [1] Svensk författningssamling 1993;100. Läkarexamen, bilaga 2.
- [2] Medical professionalism project. Medical professionalism in the new millenium: A physician's charter. The Lancet 2002; 359: 520-522
- [3] General Medical Council, UK. Tomorrow's doctors. September 2009.
http://www.gmcuk.org/education/undergraduate/undergraduate_policy/tomorrows_doctors/tomorrows_doctors_2009.asp#1
- [4] Andersson S-O, Björkegren K, Foldevi M, Lindgren S, Rödger S, Seeberger A, Troein Töllborn M, Wahlqvist M. Professionell utveckling inom läkaryrket. Stockholm: Liber, 2012.
- [5] Läkarutbildningar i Sverige. Högskoleverket 2007.
<http://www.hsv.se/publikationarkiv/pressmeddelanden/2007/svensklakarutbildninghallerhogkvalitetinternationellt.5.5b73fe55111705b51fd80002815.html>
- [6] För framtidens hälsa - en ny läkarutbildning. SOU - Statens offentliga utredningar. Stockholm, Fritzes förlag, 2013. <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/211382>
- [7] Hanse E, Wahlqvist M, Sturm A, Lindholm C, Haraldsson B, Andersson R, Manhem K. Läkarprogrammet i Göteborg moderniserar. Professionell utveckling, forskningsanknytning och internationalisering i fokus. Läkartidningen 2011; 108: 669-73
http://ww2.lakartidningen.se/store/articlepdf/1/16195/LKT1112s669_673.pdf
- [8] Wahlqvist M. Medical students- learning of the consultation and the patient-doctor relationship. [thesis] Sahlgrenska akademien: University of Gothenburg; 2007.
<http://gupea.ub.gu.se/dspace/handle/2077/3762>
- [10] Ågård A, Lynöe N, Nilstun T, Sallin K. Studenter behöver få träna etik under klinisk praktik. Läkartidningen 2009;106:3503-6.
http://www.lakartidningen.se/store/articlepdf/1/13442/LKT0952s3503_3506.pdf

- [11] Wahlqvist M, Gunnarsson RK, Dahlgren G, Nordgren S. Patient-centred attitudes among medical students: gender and work experience in health care make a difference. *Med Teach*. 2010;32:e191-8.
<http://informahealthcare.com/doi/pdfplus/10.3109/01421591003657451>
- [12] von Below B, Rödger S, Wahlqvist M, Billhult A. "I couldn't do this with opposition from my colleagues": A qualitative study of physicians' experiences as clinical tutors. *BMC Medical Education* 2011; 11: 79; 1-8 <http://www.biomedcentral.com/1472-6920/11/79>
- [13] Marton F, Säljö R: On qualitative differences in learning I - Outcome and process. *Br Jour Educ Psychol* 1976; 46:115-127.
- [14] Biggs J, Tang, C. *Teaching for Quality Learning at University – What the Student Does*, Open University Press; 2007.
- [15] Kolb DA. *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall;1977.
- [16] Lave J, Wenger E. *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge, UK: Cambridge University Press; 1991.

Författare: Ann Werner

E-post: ann.werner@sh.se

Institution: Nationella sekretariatet för genusforskning

Presentationsform: Föredragning

Genusvetenskapens pedagogik och didaktik

I en skrift från 2012 diskuteras några av den samtida genusvetenskapens pedagogiska idéer och didaktiska metoder av forskare verksamma inom den tvärvetenskapliga genusforskningen. I den här presentationen tas den historiska bakgrund till de pedagogiska och didaktiska inriktningar som rönt intresse inom och utanför genusvetenskapen upp. Sedan presenteras de fem bidrag till genusvetenskapens pedagogik som skriften *Genusvetenskapens pedagogik och didaktik* (2012) innehåller. Det är den kritiska pedagogiken i alla dess former som varit mest intressant för genusvetare och genusforskare. Pedagogiken som ifrågasätter maktrelationer i lärande och utbildning, både mellan institutioner och personer, lärare och studenter, studenter och studenter. Här ges exempel på fem förhållningssätt till denna tradition.

Det som genusvetenskapens pedagogik, och dess tillämpade didaktiska metoder, har gemensamt är med andra ord ett ifrågasättande av maktdimensioner. Makt i klassrummet har under de senaste decennierna teoretiserats och hanterats på olika sätt; det har skrivits om feministisk pedagogik, normkritisk pedagogik och antirasistisk pedagogik. Beroende på hur makt och identitet definieras blir det olika delar av pedagogiken som hamnar i centrum. Till exempel är det inom normkritiks pedagogik vanligt att vända blicken mot det alldagliga och läraren själv. Medan feministisk pedagogik arbetar mer med metoder som turtagning och synliggörande av makt mellan lärare student eller student och student. De olika inriktningarna är av största vikt för dagens högskolepedagogiska diskussion eftersom dimensioner av makt fortsätter att finnas inom högskolans klassrum.

Referenser

Lundberg, Anna och Ann Werner (red.) (2012): *Genusvetenskapens pedagogik och didaktik*, Göteborg: Nationella sekretariatet för genusforskning

Läs skriften på webben:

<http://genus.se/Publikationer/en-skriftserie-om-genusvetenskap/>

Writer: Christian Wideberg

Institution: School of Design and Crafts, University of Gothenburg

E-mail: christian.wideberg@telia.com

Keywords: Educational Science, Fine Arts, Arts and Crafts, Design, Architecture, Growth, Higher Education, Studio Art, Studio Critiques, Teaching, Learning, Supervision

Format: paper (föredragning)

Studio Criticism in Arts and Crafts, Architecture and Design Education

The present paper is in the field of Educational Science and is an investigation of the studio critiques i.e. the teacher/student studio interactions. It springs out of a wish to come close to one of the few educational fields where dialogue still has a central role and is an undisputed form of knowledge. The aim is to find out what is essentially important in a studio critique.

Studio critiques are complex and interwoven interactions of two kinds: 1) interactions where the teacher and the student seek common ground in a mutual process of understanding and accord, and 2) interactions where the integration of intention and quality is strived for. Ultimately the goal of this form of growth is to maximise student potential, thus enabling him or her to develop the full range of his or her talents. When the main topic for the studio critique is found, another interaction begins. This process addresses the challenge of integrating concept and material, the ultimate goal of which must be a seamless fusion of the two if the finished work is to possess sublime qualities.

Compared with other academic disciplines, the strong position of the dialogue in arts and crafts, architecture and design education together with the dimension of individualisation and growth is unique, relevant and a very interesting subject for further research in the field of teaching and learning in higher education where supervision is one of the didactic instruments.

The discussion in the present paper is primarily based on *Ateljésamtalets utmaning – ett bildningsperspektiv* (Wideberg, 2011) where recorded studio critiques are processed into texts. These then form a tentative base for narrative text that has practical and scientific relevance. The texts obtain an open and, at the same time, autonomous, meaning-bearing content, which makes them possible to interpret and understand within the framework of a phenomenological hermeneutic resource. This provides the conditions needed to be able to get to the core of recognisable phenomena such as behaviour patterns and roles in interpersonal relationships.

The logo consists of the letters 'HKG' on the top line and '2013' on the bottom line. Each letter is a large, bold, black-outlined character. The interior of each letter is filled with a different photograph of a person's face, likely attendees or speakers at the conference. The photos are in various orientations and colors, creating a collage effect.

Högskolepedagogisk konferens i Göteborg
17 oktober 2013